Ազգ

Azg
armenian daily

31 ՕԳՈՍՏՈՍ 1996, ՇԱԲԱԹ, # 164 (1170)

Բոնն. ՀՀ դեսպանությունը դիմելու է դատարան

«Ազգի» երեկվա հրապարակման առիթով խմբագրությունը դիմեց Բոննում ՀՀ դեսպանությանը եւ տեղեկացրեց, որ գերմանական «Ֆոկուս» շաբաթաթերթի գնահատականն այն մասին, թե ըստ գերմանական օրենքի որոշակի [illegible]ությամբ երդման տակ տրված հայտարարությունների առկայությունն արդեն բավարար է դատական գործը շահելու համար, լիովին հիմնազուրկ է եւ չի համապատասխանում իրականությանը: Ըստ դեսպանության փաստաբանների, դատարանում դեսպանության կողմից արված մեղադրանքները պետք է ապացուցվեն «Ֆոկուսի» կողմից, որի համար անհրաժեշտ կլինի նաեւ համապատասխան վկաների ներկայությունը դատարանում: Բոննում Հայաստանի դեսպանությունը «Ֆոկուսի» գլխավոր խմբագրի հետ տարված բանակցություններից հետո, որի նպատակն էր ՀՀ դեսպանության հերքման կամավոր հրապարակումը գերմանական շաբաթաթերթում, ներկայումս պատրաստում է անհրաժեշտ փաստաթղթերը՝ հայցով դիմելու դատարան «Ֆոկուսի» դեմ: ՀՀ դեսպանությունը համոզված է, որ այնտեղ արդարությունը կհաղթանակի:

Հավելենք, որ վերջերս Հայաստանի զանգվածային լրատվության միջոցները մեծ ուշադրություն են հատկացնում այս հարցին, «Ազգի» խմբագրությունը դիմեց Բոննում Հայաստանի Հանրապետության արտակարգ եւ լիազոր դեսպան պարոն Ֆելիքս Մամիկոնյանին եւ խնդրեց պատասխանել իրեն հետաքրքրող հարցերին: Պարոն Մամիկոնյանի հետ ընդարձակ հարցազրույցը «Ազգը» կհրատարակի մոտակա օրերս:

ՆԱԽԱԳԱՀԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

«Մեր պետությունը չէ եւ չի դառնա ոստիկանական պետություն»

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ներկայացրեց իր ընտրական ծրագիրը

Ոչ մի [illegible], ոչ մի հարձակում, ոչ մի չարախոսություն մրցակիցների հասցեին. ինքնավստահ եւ արժանապատիվ, հանդարտ եւ կոնստրուկտիվ. նախագահական թեկնածու Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը երեկ երեկոյան Ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճում ներկայացրեց իր ընտրական ծրագիրը եւ պատասխանեց ներկաների գրավոր բազմաթիվ հարցերին:

Լեփ-լեցուն էր դահլիճը: Օթյակներում Ամենայն հայոց հայրապետը իր եպիսկոպոսական շախմբով, դիվանագիտական կորպուսը՝ տիկիններով, իսկ պարտերում եւ ամֆիթատրոնում վարչապետն իր նախարարներով ու մարզպետներով: «Հանրապետություն» միավորման 6 եւ Լ. Տեր-Պետրոսյանի թեկնածությունն առաջադրած մյուս 9 կուսակցությունների եւ շուրջ 60 այլեւայլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչները, բարձրաստիճան զինվորականներ: Այնուհետեւ գալիս էր շարքը սպիտակ շապիկավոր փողկապավոր մի ամբողջ բազմության՝ բարձր ու միջին դասի չինովնիկների, նստած ըստ կարգաստիճանի: Մինչդեռ լրագրողներին վերապահված էր յարուսի տակի օթյակը, որտեղից համարյա ոչինչ չէր լսվում: Ինչեւէ:

Հակիրճ ու զուսպ խոսքով թեկնածուին ներկայացրեց նրա նախընտրական շտաբի նախագահ, ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի վերջին 6 տարիների պետական-քաղաքական գործունեության գնահատականը, ասաց նա, այն փաստն է, որ այսքան կուսակցություններ ու կազմակերպություններ առաջադրել եւ պաշտպանում են նրա թեկնածությունը:

Այնուհետեւ, հոտնկայս ծափերի տարափի տակ բարձրախոսին մոտեցավ Լ. Տեր-Պետրոսյանը, շնորհակալություն հայտնեց իրեն առաջադրած ու պաշտպանած կուսակցություններին ու կազմակերպություններին եւ ասաց, որ իր ներկայացնելիք ծրագիրը չի նախատեսում սկզբունքային որեւէ փոփոխություն 6 տարի առաջ ընդունված հայեցակարգից՝ ժողովրդավարական, իրավական պետություն, քաղաքացիական հասարակություն, ազատ շուկայական հարաբերություններ: Տարբերությունն այդ ելակետային դրույթների կատարման ու կատարելագործման մեջ է: Եւ ընթերցեց ներկաներին բաժանված ծրագիրը, որն ամբողջությամբ հրապարակում ենք ստորեւ:

Կարճատեւ դադարից հետո նախագահը պատասխանեց բազմաթիվ հարցերին, որոնք վերաբերում էին միջին խավի ձեւավորման ձեւերի, արտագաղթի, հանցագործության ու կոռուպցիայի դեմ պայքարի, Լեռնային Ղարաբաղի ու խաղաղության պահպանման, հարեւանների հետ հարաբերությունների, Հայաստանում ապրող ազգային փոքրամասնությունների, երիտասարդությանը հուզող խնդիրների, ուսուցիչների եւ նման եկամուտ ունեցող մյուս խավերի, թոշակառուների, աղետի գոտու, օտարերկրյա ներդրումների, պրոֆեսիոնալ բանակի ստեղծման հնարավորությունների եւ այլ հարցերի: Ըստ հարցի կարեւորության, նախագահը դրանց պատասխանեց հանգամանորեն ու հակիրճ: Ինչ վերաբերում է սադրիչ բնույթի այն հարցին, թե կդառնա՞ արդյոք Հայաստանը ոստիկանական երկիր, նախագահը պատասխանեց. «Մեր պետությունը չէ եւ չի դառնա ոստիկանական պետություն»: Պատասխանելով մեկ այլ հարցի, թե նախագահի չվերընտրվելու դեպքում տեսնո՞ւմ է հնարավորություն համագործակցելու հաղթողի հետ, նա ասաց. «Բացառված է: Իմ տնօրենը (Սեն Արեւշատյան) այստեղ է: Մատենադարանում պահում եմ իմ տեղը ու կվերադառնամ մեծ կարոտով, միայն չգիտեմ 7 տարի հետո ատեստացիա չի՞ պահանջի»:

Չհաշված հոտնկայս ծափահարությունները, ավելի քան երկուսուկես ժամ տեւած հանդիպումն անցավ զուսպ, նույնիսկ առանց պետական օրհներգի, ինչ-որ տեղ ոչ խանդավառ մթնոլորտում, առանց շքեղությունների ու ցույցերի, գրեթե աշխատանքային պայմաններում: Ամեն ինչում շեշտվում էր վստահ հաղթանակի հեռանկարը:

Համազգային ժողովրդավարական շարժման արդյունքում 1990 թվականից առ այսօր Հայաստանում իշխանության գլուխ գտնվող ուժերը, որոնք առաջիկա նախագահական ընտրություններում կրկին պաշտպանում են իմ թեկնածությունը, ժողովրդի դատին են ներկայացնում իրենց վեցամյա գործունեության հետեւյալ հաշվեկշիռը.

- Հայաստանի անկախության վերականգնումը եւ հանրապետության ներքին կայունության պահպանումը.
- հավասարակշռված արտաքին քաղաքականության իրականացման շնորհիվ Հայաստանի միջազգային վարկի ձեւավորումը.
- ժողովրդավարական իրավունքների, բազմակուսակցականության, պառլամենտարիզմի, խոսքի, մամուլի, ցույցերի, երթերի, գործադուլների ազատության ապահովումը.
- արմատական տնտեսական բարեփոխումների՝ մասնավորապես հողի սեփականաշնորհման իրականացումը, որը որոշ առումով ունեցավ ազգափրկիչ նշանակություն.
- Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության ընդունումն ու իրավական պետության օրենսդրական դաշտի ձեւավորման սկզբնավորումը.
- մարտունակ բանակի, ներքին գործերի եւ ազգային անվտանգության մարմինների ուժեղ համակարգի ստեղծումը.
- Լեռնային Ղարաբաղի կողմից իր անկախության եւ հուսալի անվտանգության ապահովումը:

Առկա նվաճումների կողքին, սակայն, նույն ժամանակահատվածում Հայաստանն ունեցել է նաեւ ցավալի կորուստներ.

- պատերազմական գործողությունների ընթացքում Լեռնային Ղարաբաղի եւ Հայաստանի տված շուրջ 5000 զոհերը եւ նույնքան հաշմանդամները.
- Հայաստանի տնտեսության եւ բնակչության կենսամակարդակի լուրջ անկումը, հումքային եւ էներգետիկ ճգնաժամը.
- Հայաստանից շուրջ 400000 քաղաքացիների մշտական կամ ժամանակավոր արտագաղթը.
- Շահումյանի շրջանի, Մարտակերտի եւ Մարտունու շրջանների որոշ հատվածների, Արծվաշենի կորուստը:

Ճիշտ է, կորուստների մասով, սկսած 1993-94 թվականներից վիճակն սկսել է բարելավվել.- կասեցվել է տնտեսության եւ բնակչության կենսամակարդակի անկումը, նվազել է արտագաղթը եւ սկիզբ առել ներգաղթի գործընթացը, երկամյա զինադադարի շնորհիվ խնայվել է շատերի կյանքն ու առողջությունը, կորցրած տարածքների փոխարեն Լեռնային Ղարաբաղն զբաղեցրել է իր անվտանգությունն ապահովող շատ ավելի ընդարձակ տարածքներ,- այնուամենայնիվ Հայաստանի իշխանությունները այդ կորուստների համար մտադիր չեն խուսափել իրենց բաժին պատասխանատվությունից: Իսկ թե որքանով են այդ կորուստներն առարկայական, եւ որքանով կախված իշխանությունների անմիջական գործունեության արդյունքից՝ մնում է վճռել ժողովրդին եւ պատմությանը:

Ունենալով որոշ դերակատարություն ձեռք բերված նվաճումների մեջ եւ լիովին գիտակցելով պատասխանատվության իմ բաժինը կորուստների հարցում, ինձ իրավունք եմ վերապահում հայցել ժողովրդի վստահության կրկնական քվեն՝ առաջիկա հինգ տարիներին հանրապետության նախագահի պաշտոնը վարելու պատրաստակամությամբ: Միաժամանակ հարկ եմ համարում ներկայացնել գործողությունների այն ծրագիրը, որը դառնալու է առաջիկա նախագահի գործունեության հիմնական ուղենիշը, եւ որի իրականացումն, իմ պատկերացմամբ, Հայաստանին հնարավորություն է տալու 21-րդ դար մտնել որպես ամուր, բարգավաճող եւ խաղաղ պետություն: Այն հիմնված է մեր անցյալի փորձի, Հայաստանի սոցիալ-տնտեսական զարգացման կառավարական ծրագրի եւ «Հանրապետություն» միավորման 1995 թվականի նախընտրական ծրագրի վրա:

Տես # էջ 3

«Հյուրրիյեթը» Ժիրայր Լիպարիտյանին անվանում է խաղաղության դեսպան

ԱՆԿԱՐԱ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի Հանրապետության նախագահի գլխավոր խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանը երկօրյա այցով ժամանել է Անկարա: «Ժամանակ» օրաթերթի թղթակցի հետ հեռախոսազրույցի ժամանակ նա հայտնել է, որ աշխատանքային հանդիպումներ է ունենալու Թուրքիայի պաշտոնյաների հետ:

Այցելության առնչությամբ «Հյուրրիյեթ» օրաթերթը գրել է, թե Հայաստանի նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը որպես «խաղաղության դեսպան» Թուրքիա է ուղարկել Ժիրայր Լիպարիտյանին: Թերթի թղթակիցներից մեկի կարծիքով, խորհրդականի այցելության ընթացքում կքննարկվեն Թուրքիայի եւ Հայաստանի տնտեսական փոխհարաբերությունների զարգացման ծրագրեր, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման խնդիրը: Թուրքական կողմը նախապայման կդնի գրավյալ ադրբեջանական հողերի շուտափույթ ազատումը: Ըստ «Հյուրրիյեթի», Լիպարիտյանի ծրագրերը ներառում են նաեւ մի այնպիսի առաջարկ, որը կարող է լուծել ղարաբաղյան խնդիրը:

Նույն թերթի համաձայն, Անկարայի շփումների ընթացքում Լիպարիտյանը կառաջարկի եռակողմ խոսակցություն հաստատել Թուրքիայի, Ադրբեջանի եւ Հայաստանի միջեւ: ՀՀ նախագահի խորհրդականը կառաջարկի նաեւ բացել երեք երկրների միջեւ ցամաքային սահմանը, ինչը կենսական կարեւորություն է ներկայացնում Հայաստանի տնտեսության՝ դեպի Արեւմուտք ելք ունենալու համար: Թուրքիան, որ ցարդ սահմանափակվել է միայն օդային միջանցքի բացումով, ցամաքային սահմանը բացելու նախապայման է դնում Ադրբեջանի հետ առկա հարցերի լուծումը:

Ըստ «Հյուրրիյեթի», Լիպարիտյանը կանդրադառնա նաեւ թուրքական կողմի այն պահանջին: Նախատեսվում է, որ նա կհայտարարի հակամարտությունը կարգավորելու հայկական կողմի պատրաստակամությունը՝ ընդգծելով նաեւ հայկական կողմի անհանգստությունները, որոնց համաձայն, պետք է նախաձեռնություններ կատարվեն Թուրքիայի եւ Հայաստանի միջեւ առեւտրի ծավալման եւ ցամաքային ու երկաթուղային փոխադրումների ապահովման համար:

Վաղը սպասվում է Ժ. Լիպարիտյանի վերադարձը Երեւան:

ԱՄՆ. Դեմոկրատները միահամուռ պաշտպանեցին նաեւ փոխնախագահի Գորի թեկնածությունը

[illegible] ԱՍԱՏՐՅԱՆ
Մեր հատուկ թղթակից, Չիկագո

30 օգոստոս

Երեկ երեկոյան Չիկագոյի «Միացյալ կենտրոնում» («Յունայթիդ սենթրում») նախագահ Քլինթոնի մեկժամյա ծրագրային ելույթով եւ եզրափակիչ շոու-համերգով ավարտվեց դեմոկրատական կուսակցության համագումարը: Պատգամավորները միաձայն հաստատեցին նաեւ փոխնախագահ Գորի թեկնածությունը: Ընդ որում, փոխնախագահին աջակցող ելույթներից հետո, բեմ եկավ հենց ինքը՝ Գորը եւ ներկայացրեց Բիլ Քլինթոնին: Այնուհետեւ ցուցադրվեց տեսաժապավեն՝ նվիրված Քլինթոնի անցած չորս տարվա գործունեությանը, որին հաջորդեց ԱՄՆ նախագահի ծրագրային ելույթը: Բիլ Քլինթոնը մոտ 10 րոպե չէր կարողանում սկսել իր ելույթը, քանի որ դրոշակներով ու պլակատներով զինված դահլիճը ոտքի կանգնած անդադար ծափահարում էր՝ աղաղակելով «եւս չորս տարի» կոչը: ԱՄՆ նախագահն իր ելույթով հաստատեց գրեթե բոլոր այն սկզբունքային մտքերը, որոնք տեղ են գտել կուսակցության պլատֆորմում: Ու թեեւ դահլիճը գրեթե ամեն մի մտքից հետո արձագանքում էր ծափերով, սակայն, դա չխանգարեց, որ ելույթն ամբողջությամբ ընկալվի որպես լուրջ քաղաքական հայտարարություն: Նախագահ Քլինթոնը մեծ տեղ հատկացրեց չորս հիմնական խնդիրների՝ հանցագործության եւ ահաբեկչության դեմ պայքարին, ընտանիքի, երեխաների եւ մայրերի խնդիրներին, տարրական եւ բարձրագույն կրթությանը, տնտեսական հարցերում՝ տուրքերի գանձմանը եւ նոր աշխատատեղերի ստեղծմանը: Արտաքին քաղաքականությանը թեեւ քիչ տեղ հատկացվեց, սակայն ԱՄՆ նախագահը պարզորոշ հայտարարեց, որ այսուհետ էլ իր երկիրը կշարունակի համագործակցել ինչպես դեմոկրատական Ռուսաստանի, այնպես էլ Արեւելյան Եվրոպայի երկրների հետ: Քլինթոնի ելույթն ամբողջությամբ ներծծված էր այն մտքով, թե 21-րդ դարի Միացյալ Նահանգները պետք է նոր զարգացման եւ բարեկեցության երկիր լինի, իսկ դեմոկրատական կուսակցությունը՝ 20-21-րդ անցման կամուրջը:

Նախագահի ելույթից հետո բեմահարթակում նրան միացան փոխնախագահը, ապա նրանց կանայք, երեխաները, հարազատները, նախագահական թիմի անդամները եւ սկսվեց իսկական կառնավալ-շոու, որն այնուհետեւ ավարտվեց Չիկագոյի փողոցներում, գիշերային ակումբներում դեմոկրատների տոնախմբություններով ու խրախճանքներով: Այսպիսով, ԱՄՆ նախագահության թեկնածուների առաջադրումն ավարտվեց: Թեկնածուների համար սկսվում է պայքարի մի նոր եւ վերջին փուլ՝ մինչեւ նոյեմբերին կայանալիք ընտրությունները:

ԱԶԳ

ՏԵՂԱԿԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆ

ՀՀ եւ ԳԴՀ կապիտալ ներդրումների պայմանագրի պարտավորությունները չեն համապատասխանում ՀՀ Սահմանադրությանը

Երեկ Սահմանադրական դատարանում քննարկվող գործերից օրակարգում քննության դրվեց ՀՀ նախագահի դիմումը «ՀՀ եւ Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետության միջեւ կապիտալ ներդրումների խրախուսման եւ փոխադարձ պաշտպանության մասին» համաձայնագիրը, ստորագրված 1995 թ.-ի դեկտեմբերի 21-ին Երեւանում եւ «ՀՀ կառավարության եւ Ուկրաինայի կառավարության միջեւ եկամուտների եւ գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու եւ հարկումից խուսափելը կանխելու վերաբերյալ համաձայնագիրը» ստորագրված 1996 թ.-ի մայիսի 14-ին Երեւանում:

Դատարանում ՀՀ նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչն էր ֆինանսների նախարար Լեւոն Բարխուդարյանը: ՍԴ-ի կողմից հրավիրված էին ՀՀ արդարադատության նախարար Մարատ Ալեքսանյանը, ՀՀ հարկային տեսչության պետ Պավել Սաֆարյանը եւ ԱԳՆ իրավապայմանագրային վարչության պետ Շահեն Ավագյանը:

Առաջին հարցի շուրջ զեկույցով հանդես եկավ ՍԴ-ի անդամ Վալերի Պողոսյանը:

Պայմանագրի նպատակն է ստեղծել բարենպաստ պայմաններ ՀՀ եւ Գերմանիայի Դաշնակցային Հանրապետության տնտեսական համագործակցության համար, մի պետության խաղացողների կամ ընկերությունների կապիտալ ներդրումների իրականացմանն աջակցել: Դրանց պայմանագրային պաշտպանությունը կարող է աշխուժացնել մասնավոր տնտեսական նախաձեռնությունն ու բազմապատկել երկու ժողովուրդների բարեկեցությունը:

Դատարանի կողմից պայմանագրի շուրջ եղան առաջարկություններ, մասնավորապես կանգ առնելով 4-րդ հոդվածի 2-րդ կետին, ուր նախատեսված էր կապիտալ ներդրումների բռնագրավում, պետականացում կամ ներգործությամբ բռնագրավմանը կամ պետականացմանը հավասարեցված այլ միջոցառումների իրականացում հասարակական շահերից ելնելով, ընդ որում պայմանագրի փոխհատուցման չափը որոշելու եւ վճարելու համար պետք է նախատեսվի բռնագրավման, ազգայնացման կամ իր բնույթով համանման միջոցառման իրականացման օրինականություն:

ՍԴ-ը ելնելով գործի առանձին դրույթների քննության արդյունքներից եւ ղեկավարվելով ՀՀ Սահմանադրության եւ ՍԴ-ի մասին համապատասխան հոդվածներից որոշեց, որ հիշյալ հոդվածում ամրագրված պարտականությունները չեն համապատասխանում ՀՀ Սահմանադրությանը:

Երկրորդ հարցի շուրջ զեկույցով հանդես եկավ ՀՀ ՍԴ անդամ Հրանտ Նազարյանը:

ՀՀ կառավարությունը եւ Ուկրաինայի կառավարությունը եկամուտների եւ գույքի կրկնակի հարկումը բացառելու, հարկումից խուսափումը կանխելու, փոխադարձ տնտեսական հարաբերությունները զարգացնելու եւ խորացնելու նպատակով կնքել են վերոհիշյալ պայմանագիրը: Այն կնքված է երեք լեզուներով՝ հայերեն, ռուսերեն եւ ուկրաիներեն: Պայմանագրի հայերեն եւ ռուսերեն ենթատեքստերում առկա էին լեզվական որոշ անհարթություններ, որի համար եղան մասնակի առարկություններ: Բայց դռնփակ խորհրդակցությունից հետո հրապարակվեց, որ սույն պայմանագրում ամրագրված պարտականությունները համապատասխանում են ՀՀ Սահմանադրությանը:

ԱՐԱՔՍ ՄԱԹԵՎՈՍՅԱՆ

ՀՌԱԿ «Եղվարդ» ակումբում

Սույն թվ. օգոստոսի 30-ին տեղի ունեցավ Կոտայքի մարզի «Եղվարդ» ակումբի ժողովը, որին մասնակցում էին ՀՌԱԿ հանրապետական վարչության ատենապետ Հարություն Կարապետյանը, ՀՌԱԿ ՀՎ անդամներ Համլետ Դալլաքյանը եւ Հրաչյա Կարապետյանը, որը միաժամանակ տվյալ ակումբում ՀՌԱԿ ՀՎ-ի կողմից նշանակված է որպես համակարգող լիազոր ներկայացուցիչ: Բացելով ժողովը, Հրաչյա Կարապետյանը ներկայացրեց մի շարք հարցեր, որոնց շուրջ ծավալվեց սկզբունքային խորհրդակցություն: Առանձնահատուկ [illegible] ինչպես նաեւ տեղական ինքնակառավարման մարմինների առաջիկա ընտրությունների հետ կապված խնդիրներին: Մտքերի փոխանակությունն անկեղծ եւ սկզբունքային հարցադրումներով աշխույժորեն մասնակցեցին ակումբի անդամներ Հարություն Խաչիրյանը, Լավրենտի Գեւորգյանը, Ժիրայր Հակոբյանը եւ Արարատ Հարությունյանը: Ելույթ ունեցավ եւ բարձրացված բազմաթիվ հարցերի առնչությամբ պարզաբանումներ տվեց ՀՌԱԿ ՀՎ ատենապետ Հարություն Կարապետյանը: ՀՎ անդամ Համլետ Դալլաքյանը [illegible]

ՀՌԱԿ ՀՎ ՄԱՄՈՒԼԻ ԴԻՎԱՆ

ՇՆՈՐՀԱՆԴԵՍ

«Զանգվածային լրատվության միջոցները Հայաստանում»

Օգոստոսի 30-ին ժուռնալիստի տանը կայացավ «Զանգվածային լրատվության միջոցները Հայաստանում» գրքի շնորհանդեսը: Գիրքը հրատարակության են պատրաստել եւ խմբագրել Մարկ Գրիգորյանը եւ Ալեն Դեմուրյանը: Գրքի հրատարակումը հովանավորել է Եվրասիա հիմնադրամը, իսկ ֆինանսավորումը իրականացվել է ԱՄՆ-ի Միջազգային զարգացման գործակալության կողմից (AID): Գիրքը կազմված է 3 մասից. ա) Հայաստանի [illegible] (հեղինակներ՝ Մ. Գրիգորյան եւ Գ. [illegible]), բ) Լրատվության տեղական միջոցներ [illegible] եւ գ) [illegible]

ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀՇԴ-ն պաշտպանելու է Լենսեր Աղալովյանի թեկնածությունը

Հայաստանի Հայ [illegible] օգոստոսի 26-ին [illegible]

Օգոստոսի 30-ին Մամլո ակումբի նախաձեռնությամբ ժուռնալիստի տանը կայացած հանդիպման հյուրն էր Հայաստանի դեմոկրատական կուսակցության նախագահ, ՀՀ նախագահության թեկնածու Արամ Սարգսյանը:

Հանդիպման սկզբում, անդրադառնալով քաղաքական գործընթացի եւ մամուլի համագործակցության խնդրին, Սարգսյանը նկատեց, որ հետկոմունիստական այս ողջ ժամանակահատվածում լրագրողների ներկայափոխությունը շատ արագ կատարվեց: Մամուլին ներկայաց[illegible] նելուց առաջ չեն լինի, բ) 45 տոկոս կազմով չկողմնորոշված ընտրողները չեն էական ներկա նախագահի օգտին, գ) 91 թ. Տեր-Պետրոսյանը այսպիսի ընտրարշավ չանցկացրեց, դ) նրա կայուն էլեկտորատը կազմում է 25-30 տոկոս:

Ինչ վերաբերում է ազատ եւ արդար ընտրությունների հնարավորությանը, ապա ըստ Սարգսյանի, Տեր-Պետրոսյանն իրեն է շահագրգռված ժողովրդավարական ճանապարհով ընտրվելու, 1995 թ. հուլիսի 5-ին «նրա վարչակազմն արդեն մեկ անգամ փորձության ենթարկվել է», եւ ընդդիմության:

Ըստ Սարգսյանի, Տեր-Պետրոսյանը «Հայաստանը 21-րդ դար հասցնողը չէ» եւ համաշխարհային համակարգում մեր ուրույն տեղն անելու հեռանկարը կախված է առաջիկա նախագահական ընտրություններից:

Ո՞վ կլինի ընդդիմության թեկնածուներից 2-րդ փուլ անցնելու ամենամեծ հնարավորություն ունեցողը. ի պատասխան այս հարցի Սարգսյանը նկատեց՝ Վազգեն Մանուկյանը: Իսկ ինչ վերաբերում է ազգային համաձայնության կառա-

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐ

Արամ Սարգսյան. «Պայքարը լուրջ է լինելու»

ՀԴԿ-ի թեկնածուն համոզված է, որ ընտրությունների 2-րդ փուլն անխուսափելի է

վող պահանջների շարժում Ա. Սարգսյանը, որը եղել է «Կոմսոմոլսկայա պրավդա»-ի սեփական թղթակիցը Հայաստանում, անթույլատրելի համարեց լրագրողի՝ ամեն ինչի մասին գրելու սովորույթը: Նշվեց նաեւ խորհրդային վերլուծությունների նկատելի պակասը մամուլում, միաժամանակ մամուլի եւ քաղաքական գործիչների համագործակցությունը կարեւորվեց:

Անդրադառնալով քաղաքական խնդիրներին՝ ՀԴԿ-ի նախագահը նշեց, որ առաջիկա նախագահական ընտրություններում ընդդիմության համաձայնությունը պետք է կայանա հետեւյալ 2 խնդիրների շուրջ. ա) միասնական ծրագիր եւ բ) ազգային համաձայնության իշխանություն:

Սարգսյանը նկատեց, որ թեպետ կուսակցությունների միջեւ լուրջ բանակցություններ են ընթանում, սակայն միասնական թեկնածուի մասին 1-ին փուլում խոսելն աննպատակահարմար է, քանի որ նախ, ընտրողները դեռեւս հոգեբանորեն դրան պատրաստ չեն, ուստի էլեկտորատի կորուստներն անխուսափելի կլինեն, եւ ապա ընդդիմության թեկնածուն 1-ին փուլում միանգամից հաղթել չի կարող, ուստի 2-րդ փուլի անհրաժեշտությունը զգացվում է: Իսկ 2-րդ փուլը անխուսափելի համարեց Սարգսյանը: Քաղաքական ի՞նչ հաշվարկներով եւ ի՞նչ հիմնավորմամբ մեր այս հար[illegible] «կողմ» ձայները 44

կրկնության դեպքում վարկեր ակնկալելու հնարավորությունը [illegible]:

Արտաքին քաղաքականության բնագավառում Սարգսյանը կարեւորում է համագործակցությունը Ռուսաստանի հետ, քանի որ «այս տարածաշրջանում մենք պետք է ունենանք լուրջ գործընկեր»: Ըստ Սարգսյանի, սա չի նշանակում, որ մեր փոխհարաբերությունները մյուս երկրների հետ չպետք է զարգանան, սակայն մինչեւ այն սահմանը, որ «չխանգարեն Ռուսաստանի հետ հարաբերություններին»:

Տնտեսության բնագավառում ՀԴԿ-ի ծրագիրն է՝ կասեցնել սեփականաշնորհման ներկա գործընթացը, որի արդյունքում տեղի է ունեցել հասարակության բեւեռացում: Իսկ հայաստանյան շուկան նախեւառաջ պետք է կապվի Ռուսաստանի հետ: Գյուղատնտեսությունը պետք է պետության հովանավորությունը վայելի, իսկ ընդհանրապես, ըստ ՀԴԿ-ի, առաջնորդվելու է տնտեսավարման ընտրության ազատությամբ:

Ի պատասխան այն հարցի, թե արդյոք ներկա նախագահը չի՞ կատարել այնպիսի դրական քայլ, որ նրա մասին բարի խոսք ասվի, Սարգսյանը նկատեց, որ բարի խոսք ասելու հնարավորություն չի մնացել, քանի որ «փոշիացել է գիտատեխնիկական ներուժը», տնտեսությունը, ինչպես Սեւանի մակարդակը եւ այլն եւ այլն:

Ի պատասխան այն հարցի, [illegible]

վարության ձեւավորմանը, ՀԴԿ նախագահը նշեց, որ այդտեղ սկզբունքը ոչ թե պետք է փնտրել անձերի շուրջ, այլ պատասխանատվության չափերի եւ ձեւերի: Ընդդիմության միասնական թեկնածուի հաղթանակի դեպքում, ըստ Սարգսյանի, նախեւառաջ պետք է ապահովել քաղաքական ղեկավարության ձեւավորումը անվստահության խորհրդի ստեղծումից հետո, դրանից հետո կնշանակվեն նախարարները ըստ պրոֆեսիոնալիզմի: Սարգսյանը կարեւորեց նաեւ նախագահական ընտրություններից հետո նոր Ազգային ժողովի ձեւավորումը եւ նոր Սահմանադրության ընդունումը:

Իսկ երբ իշխանությունները համագործակցության առաջարկ անեն ՀԴԿ-ին, կընդունե՞ք կուսակցությունը. այս հարցին ի պատասխան Սարգսյանը նշեց, որ ոչ, քանի որ միայն ՀԴԿ-ի մասնակցությունը չէր օգնի համակարգի ձեւավորմանը, դրան պետք է մասնակցեն ընդդիմության 3-4 կուսակցություններ:

Իսկ երբ 2-րդ փուլ անցնի ոչ թե Տեր-Պետրոսյանը, այլ ընդդիմության 2 թեկնածուներ, այս դեպքում ինչպիսի՞ն կլինի մյուս կուսակցությունների դիրքորոշումը. Սարգսյանը նկատեց, որ բնավ կարեւոր չէ, թե ընդդիմության որ թեկնածուն [illegible]

«Պայքարը լուրջ է լինելու», ընդգծեց Արամ Սարգսյանը:

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՈՅԱՆ

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում է 2 տարի
[illegible]
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՎԵՏԻՔՅԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍՅԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE [illegible] / 581841
Apple Macintosh
[illegible]
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.
Yerevan, Armenia, 375010

ընտրություններ

«Մեր պետությունը չէ եւ չի դառնա ոստիկանական պետություն»

Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը ներկայացրեց իր ընտրական ծրագիրը

Ներքին քաղաքականության բնագավառում

Սահմանադրության դրույթներին համապատասխան ավարտին հասցնել Հայաստանի Հանրապետության պետական իշխանության կառույցների ամբողջականացման գործընթացը, որի առաջնահերթ խնդիրներն են տեղական ինքնակառավարման մարմինների ձեւավորումը եւ դատաիրավական համակարգի վերափոխումը:

Խորացնել ժողովրդավարական հաստատությունների ձեւավորման, խոսքի, մամուլի ու խղճի ազատության ապահովման, բազմակուսակցականության եւ դատական համակարգի ամրապնդման, քաղաքացիական հասարակության կառույցների զարգացման գործընթացը: Հատուկ ուշադրություն դարձնել քաղաքական եւ հասարակական համաձայնության ապահովման խնդրին՝ որպես դրա անհրաժեշտ պայման դիտելով մի քանի խոշոր, արդիական կուսակցությունների գոյությունը:

Բարձրացնել գործադիր իշխանության մարմինների պատասխանատվությունը եւ աշխատանքի արդյունավետությունը, վերացնել վարչական ավելորդ օղակները, կրճատել պետական ապարատը՝ նրա թվակազմն աստիճանաբար համապատասխանեցնելով օպտիմալ անհրաժեշտության պահանջներին:

Կադրային քաղաքականության բնագավառում առաջնորդվել բացառապես արհեստավարժության, բարոյականության եւ աշխատանքային ունակության հատկանիշներով: Պետական ապարատը համալրել երիտասարդ, հեռանկարային կադրերով: Պայմաններ ստեղծել իշխանության մարմիններում կանանց համամասնական ներգրավվածության ապահովման համար:

Օրակարգի հարց դարձնել մահապատժի վերացման խնդիրը: Քրեական եւ քաղաքացիական նոր օրենսգրքերի ընդունմամբ ապահովել անձի իրավական պաշտպանվածությունը, քաղաքացիների գույքային իրավունքների ու սեփականության անձեռնմխելիությունը:

Խստացնել պայքարը հանցագործությունների, կաշառակերության, վարչամեքենայի կամայականությունների ու չարաշահումների դեմ: Հետեւողականորեն ազատել պետական ապարատը, իրավապահ մարմիններում, հարկային տեսչություններում եւ մաքսային վարչություններում ծառայող անազնիվ տարրերից:

Հատուկ հոգածության առարկա դարձնել ազգային անվտանգության հետ կապված խնդիրները՝ բանակի հզորացումն ու արդիականացումը, հետախուզության եւ հակահետախուզության արդյունավետության բարձրացումը, տեռորիզմի, թմրաբիզնեսի եւ կազմակերպված հանցագործության դեմ պայքարի ուժեղացումը, բնության պահպանությանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը, պետական ռեզերվի, արտակարգ իրավիճակների համակարգի եւ սեյսմիկ ծառայության նյութատեխնիկական պայմանների բարելավումը, զինծառայողների սոցիալական կարիքների առաջնահերթ բավարարումը:

Տնտեսության բնագավառում

Շարունակել ազատ շուկայական տնտեսության ստեղծմանն ուղղված բարեփոխումների՝ սեփականաշնորհման, բանկային համակարգի կատարելագործման, շուկայական ենթակառուցվածքների ձեւավորման, առեւտրային ռեժիմի ազատականացման ծրագրի իրականացումը:

Բարեփոխումների իրականացման ընթացքում հատուկ ուշադրություն դարձնել սեփականաշնորհված օբյեկտների գնահատման մեխանիզմի հետագա ճշգրտմանը, աճուրդների անցկացման օրինականությանը, ազատ մրցակցության ապահովման ու հակամենաշնորհային միջոցառումների կիրառմանը:

Լուրջ տնտեսագիտական ուսումնասիրությունների եւ հաշվարկների հիման վրա ճկունացնել իրականացվող հարկային քաղաքականությունը՝ նկատի ունենալով մի կողմից արտադրության խթանման եւ ներդրումների խրախուսման անհրաժեշտությունը, մյուս կողմից՝ պետական բյուջեի մուտքերի ապահովումը:

Բարենպաստ պայմաններ ապահովել օտարերկրյա մասնավոր ներդրումների իրականացման, համատեղ ձեռնարկությունների ստեղծման, արդիական տեխնոլոգիաների կիրառման համար:

Ճշտել արդյունաբերության զարգացման առաջնահերթությունները եւ պետական երաշխիքների միջոցով որոշակի հովանավորչություն ցուցաբերել միջազգային շուկայում մրցունակ ապրանքներ արտադրող ձեռնարկությունների նկատմամբ:

Օրենսդրական բարեփոխումների եւ վարչաիրավական մեխանիզմների կատարելագործման միջոցով բարձրացնել վճարումային պարտավորությունների կատարման եւ հարկերի գանձման կարգապահությունը:

Առավելագույնս օգտագործել ներքին կոոպերացիայի հնարավորությունները եւ համալիր միջոցառումներ մշակել ներքին շուկայի զարգացման եւ պաշտպանվածության ուղղությամբ:

Գյուղատնտեսության բնագավառում ավարտին հասցնել արտադրություն-վերամշակում-իրացում շղթայի ձեւավորումը, նպաստել գյուղատնտեսական վարկերի հատկացման եւ ապահովագրական ֆոնդերի համակարգի ստեղծմանը, պետական ծառայություններ մատուցել սերմնաբուծության, անասնաբուժության եւ տոհմային անասնաբուծության, պարարտանյութերի եւ ֆիմիկատների հայթայթման, մելիորացիայի, ագրոտեխնիկական սպասարկումների գծով:

Նախատեսված ժամկետներում իրականացնել «Հանրապետություն» միավորման 1995 թվականի նախընտրական ծրագրում արտացոլված բոլոր կոնկրետ տնտեսական միջոցառումները՝ կապիտալ շինարարության եւ էներգետիկայի բնագավառների զարգացման ուղղությամբ:

Սոցիալական քաղաքականության բնագավառում

Աղքատության էական կրճատման, դրամի փոխարժեքի կայունության պահպանման, աշխատավարձերի եւ կենսաթոշակների հարաճուն բարձրացման շնորհիվ ապահովել բնակչության կենսամակարդակի աստիճանական բարելավում:

Մանր ձեռնարկատիրության եւ գործարարության խրախուսման մեխանիզմների կիրառման միջոցով նպաստել բնակչության միջին խավի ձեւավորման եւ ընդլայնման գործընթացին:

Մշակել բնակչության զբաղվածության պետական համալիր ծրագիր: Պետության կողմից ձեռքբերված վարկերի եւ օտարերկրյա մասնավոր ներդրումների շնորհիվ ստեղծել նոր աշխատատեղեր:

Ստեղծել սոցիալական պաշտպանվածության ամբողջական համակարգ: Մշակել եւ կիրառել սոցիալական հատկացումներն առավել նպատակային դարձնող մեխանիզմներ: Սոցիալական արտոնությունները աստիճանաբար փոխարինել դրամական հատուցումներով:

Պետական ծրագրերի միջոցով հոգածություն ցուցաբերել ընտանիքի, մայրության, ծերերի ու հաշմանդամների, երեխաների սոցիալական պաշտպանության խնդիրների նկատմամբ:

Առողջապահության բնագավառի ֆինանսավորումն իրականացնել պետական հատկացումների, վճարովի ծառայությունների եւ կամավոր ապահովագրական ֆոնդերի միջոցով: Պետության կողմից երաշխավորել բնակչության անապահով խավերի անվճար բժշկական օգնությունն ու սպասարկումը:

Պետական միջոցների հաշվին պայմաններ ստեղծել հանրապետությունը լքած քաղաքացիների կամավոր վերադարձը կազմակերպելու համար: Ներգաղթը խրախուսելու նպատակով Հայաստանում վերաբնակվողներին ժամանակավորապես ազատել որոշ քաղաքացիական պարտավորություններից:

Շարունակել աղետի գոտու շինարարությունը, բռնագաղթածներին բնակարաններով ապահովելու, սահմանամերձ բնակավայրերի վերականգնման աշխատանքները: Երկարատեւ վարկերի տրամադրման միջոցով խրախուսել անհատական բնակարանային շինարարությունը:

Տնտեսական հնարավորությունների ամրապնդման դեպքում անդրադառնալ բնակչության նախկինում արժեզրկված խնայողությունների աստիճանական հատուցման հարցին:

Կրթության, գիտության, մշակույթի բնագավառում

Ըստ ամենայնի ապահովել պետության մշտական հոգածությունը կրթության խնդիրների լուծման, հասարակական կյանքում ուսուցչի եւ դպրոցի դերի բարձրացման, ուսուցիչների սոցիալական պայմանների բարելավման, դպրոցների նյութատեխնիկական բազայի ամրապնդման, դասագրքերի պատրաստման եւ հրատարակության գործում:

Վերականգնել երաժշտական, նկարչական եւ մարզական ուսումնարանների երբեմնի վարկն ու բարի ավանդույթները՝ դրանք դիտելով որպես հուսալի հիմք հիմնավոր բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ձեռք բերելու համար:

Բարձրագույն կրթության բնագավառում շարունակել բուհերի ինքնավարության խորացման գործընթացը, կատարելագործել պետական պատվերի եւ վճարովի ուսուցման համակարգը, մրցութային եւ ատեստավորման մեխանիզմների կիրառմամբ բարձրացնել դասախոսական կազմի մասնագիտական մակարդակը:

Գիտության բնագավառում, հաշվի առնելով մի կողմից անցյալի ժառանգությունը, մյուս կողմից՝ Հայաստանի առանձնահատկությունները ու ներկա պահանջները, վերջնականապես հստակեցնել հեռանկարային ճյուղերի զարգացման առաջնահերթությունները: Հայագիտության եւ հիմնարար գիտությունների ֆինանսավորման համամասնությունները աստիճանաբար մոտեցնել զարգացած երկրների համամասնությունների մակարդակին՝ պետական հատկացումներից բացի օգտվելով նաեւ միջազգային գիտական կոոպերացիայի եւ մասնավոր սեկտորի պատվերների հնարավորություններից:

Մշակույթի բնագավառում շարունակել եւ ընդլայնել պետական հովանավորչությունը ազգային արժեք ներկայացնող հաստատությունների՝ օպերայի, ֆիլհարմոնիայի, կինոյի, թատրոնի, Մատենադարանի, Ազգային գրադարանի, Պետական պատկերասրահի, Պատմության թանգարանի նկատմամբ:

«Քրիստոնեություն 1700» պետական ծրագրի միջոցառումների շրջանակում լայն աշխատանք ծավալել պատմական հուշարձանների վերականգնման, արժեքավոր հրատարակությունների պատրաստման, բարձրարվեստ ֆիլմերի ստեղծման ուղղությամբ:

Արտաքին քաղաքականություն

Պահպանել եւ խորացնել Հայաստանի հավասարակշռված արտաքին քաղաքականությունը: Ձգտել բարեկամության եւ փոխշահավետ համագործակցության աշխարհի բոլոր երկրների հետ՝ անկախ գաղափարախոսական նկատառումներից:

Ամրապնդել եւ խորացնել բարիդրացիական հարաբերությունները Հայաստանի անմիջական հարեւանների՝ Ռուսաստանի, Վրաստանի եւ Իրանի հետ: Շարունակել կառուցողական ջանքերի գործադրումը Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի հետ հարաբերությունների կարգավորման ուղղությամբ:

Խորացնել Հայաստանի ինտեգրացման գործընթացը միջազգային եւ տարածաշրջանային տնտեսական համակարգերում՝ ԱՊՀ, Սեւծովյան տնտեսական համագործակցություն, Առեւտրի համաշխարհային կազմակերպություն, եվրոպական կառույցներ եւ այլն:

Միջազգային քաղաքական կազմակերպություններում (ՄԱԿ, ԵԱՀԿ) հանդես գալ խաղաղության ամրապնդման, միջուկային զենքի չտարածման, սպառազինությունների կրճատման, հակամարտությունների խաղաղ կարգավորման, մարդու իրավունքների պաշտպանության դիրքորոշմամբ:

Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման գործում շարունակել Հայաստանի կառուցողական մասնակցությունը ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի շրջանակներում ընթացող բազմակողմ եւ ուղղակի բանակցություններին: Հետեւողականորեն հանդես գալ Լեռնային Ղարաբաղի ինքնորոշման իրավունքի պաշտպանության եւ հարցի լուծման փոխզիջումային տարբերակի որոնման դիրքերից: Պահպանել եւ ամրապնդել Ադրբեջանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի միջեւ հաստատված զինադադարը: Նպաստել Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգության ապահովման, տնտեսության զարգացման եւ սոցիալական խնդիրների լուծման գործին:

Հայաստան-Սփյուռք հարաբերություններ

Հայաստանի եւ Սփյուռքի մասնագետների մասնակցությամբ ավարտել Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների հայեցակարգի մշակումը՝ շեշտը դնելով մասնավորապես ընդհանուր ազգային նպատակների հստակեցման եւ կառուցվածքային մեխանիզմների ձեւավորման վրա:

Հայաստանը եւ Սփյուռքը դիտել որպես մեկ ազգի պատմականորեն ձեւավորված երկու յուրահատուկ իրողություններ, որոնց հարաբերությունները պետք է դուրս բերել քաղաքական հակասություններից՝ փոխադարձ հարգանքի եւ միմյանց ներքին գործերին չմիջամտելու սկզբունքների հիման վրա:

Սփյուռքի մշակութային, կրթական եւ քաղաքական կառույցներն առավելագույն չափով ի սպաս դնել Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի ամրապնդման եւ տնտեսական զարգացման գործին: Փոխադարձաբար Հայաստանի կողմից նպաստել Սփյուռքի ազգային կյանքի բարգավաճմանը եւ համահայկական նպատակների շուրջ սփյուռքահայ բոլոր գաղթօջախների ջանքերի համախմբմանը:

Շարունակել եւ ընդլայնել Հայաստանի պետական կառույցներում սփյուռքահայ մասնագետների ներգրավման ավանդույթը եւ խրախուսել Սփյուռքի կրթամշակութային, մարզական հաստատություններում հայաստանցի մասնագետների գործունեությունը:

Հատուկ հոգածություն ցուցաբերել Անկախ պետությունների համագործակցության երկրների հայկական համայնքների կրթական, մշակութային եւ հոգեւոր կարիքների բավարարման գործի նկատմամբ:

Աշխուժացնել Հայաստանի եւ Սփյուռքի միջեւ մշակութային համագործակցության, երաժշտական եւ թատերական խմբերի հյուրախաղերի, ցուցահանդեսների փոխանակման գործը:

Ընդլայնել Հայաստանի բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում եւ միջնակարգ մասնագիտական դպրոցներում սփյուռքահայ ուսանողների ուսումնառության հնարավորությունները, վերականգնել սփյուռքահայ ուսուցիչների վերապատրաստման դասընթացները:

Ամրապնդել «Հայաստան» համահայկական հիմնադրամի կառույցները՝ նրա միջոցներն օգտագործելով ոչ միայն Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի, այլեւ անհրաժեշտության դեպքում նաեւ Սփյուռքի կարիքների բավարարման նպատակով:

***

Դժվար չէ նկատել, որ ներկայացված ծրագիրն ըստ էության չի շոշափում հեղափոխական բնույթի գլոբալ խնդիրներ կամ հակաճգնաժամային արտակարգ միջոցառումներ, այլ նախատեսում է զուտ գործնական եւ հանդարտ քայլեր՝ ուղղված երկրի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի, քաղաքական եւ հասարակական հարաբերությունների աստիճանական բարելավմանը: Դա նշանակում է, որ մեր գնահատմամբ Հայաստանն անցել է ճգնաժամերի, ցնցումների, արմատական ու կտրուկ վերափոխումների շրջանը եւ մտնում է խաղաղ, անդորր աշխատանքի, պետության բարեկարգման, իշխանության կառույցների գործունեության ներդաշնակման եւ արդյունավետության բարձրացման բնականոն հանգրվան:

ԱԶԳ

անդրադարձ

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

Երկրագործության վարչությունը պատասխանում է եւ հրավիրում բանավիճելու

Գյուղատնտեսությունը մեր հանրապետության տնտեսության այն կարեւորագույն ճյուղն է, ուր անկախության հռչակումից հետո սկսվեցին բարեփոխումները: Մշակվեց եւ իրականացվում է «Ագրարային քաղաքականության հիմնադրույթները»: Այն արդեն տվել է իր արդյունքը վկա այսօրվա շուկայի առատությունն ու լիությունը: Սակայն, ոչ ոք չի ժխտում, որ բարեփոխումները զերծ չէին թերություններից ու բացթողումներից, որոնց շտկումներն ու լրացումները կարեւորագույն խնդիրներից են: Վերոհիշյալին նպաստում են մամուլի եւ զանգվածային լրատվության մյուս միջոցներում հրապարակվող հոդվածներն ու վերլուծությունները: Սակայն, այս բոլորի հետ մեկտեղ մամուլում հաճախ հանդիպում են հոդվածներ, որոնք միտում ունեն բացը խառնել ջրին եւ ցավալին այն է, որ նրանց իր էջերն է տրամադրում այնպիսի հեղինակավոր թերթ, ինչպիսին «Ազգն» է: Խոսքը վերաբերում է այս տարվա հուլիսի 31-ի «Գյուղը քաղաքականացված չէ, բայց ընդդիմադիր է իշխանություններին» Վյաչեսլավ Հարությունյանի հոդվածին:

Նյութը քննարկվել է ՀՀ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարության երկրագործության վարչությունում հեղինակի եւ նախարարության մասնագետների մասնակցությամբ: Անշուշտ, անառարկելի է, որ գյուղում այսօր կան լուծում պահանջող շատ խնդիրներ: Իրոք, գյուղացին սերմը ախտահանում է հինավուրց, ջրաջերմային եղանակով: Բուժանյութերի բարձր գների պատճառով հաճախ պայքար չի կազմակերպում հացաբույսերի սնկային, բակտերիալ վիրուսային հիվանդությունների եւ վնասատուների դեմ, դժվարությամբ է ձեռք բերում պարարտանյութ եւ սերմացու: Սակայն, ինչպես քննարկումների ժամանակ համոզվեց հոդվածագիրը եւս, բարձրացված հարցերի զգալի մասը, մեղմ ասած, չի համապատասխանում իրականությանը:

Այսպես, հարգարժան Վ. Հարությունյանը հոդվածի «2. Սերմը» բաժնում գրում է, որ «Վերջերս Հայաստանը տարբեր երկրներից, այդ թվում նաեւ ԱՄՆ-ից ցորենի, գարու, սոյայի, կարտոֆիլի, բանջարաբոստանային մշակաբույսերի սերմեր է ստանում: Անկասկած, ժողովուրդը երախտապարտ է այդ օգնությունների համար: Բայց որ այդ ցորենի սերմի հետ հանրապետություն է գալիս չարագույժ մրիկը, արդեն սարսափելի է»:

Ըստ հեղինակի, տարածվածը լսել է գյուղացիներից: Իրականում Հայաստանը ոչ մի երկրից, այդ թվում նաեւ ԱՄՆ-ից գարու, սոյայի, կարտոֆիլի սերմեր չի ստացել: Իսկ 1994 թ. աշնանը ԱՄՆ-ից ստացված ցորենի 6 սորտերի սերմացուներից Արարատյան հարթավայրի գյուղացիական, գյուղացիական կոլեկտիվ տնտեսություններին ոչ մի կգ չի հատկացվել:

Չարագույժ մրիկ հիվանդությունը ոչ թե սերմի հետ է տեղափոխվում, այլ ի հայտ է գալիս մշակության վատ ագրոտեխնիկայի, սերմերի չախտահանման եւ առաջին հերթին վարակունակ սորտերի մշակման հետեւանքով: Արարատյան հարթավայրի ցանքերում հացահատիկի սորտերը հիմնականում տեղական սելեկցիոն սորտեր են, որոնք 99–100 տոկոսով չեն վարակվում մրիկի տեսակներով:

Հոդվածագիրն այնուհետեւ իր հոդվածում գրում է. «Մարդկանց մտահոգումները եւ վնասները կապված սերմերի հետ դրանով չեն ավարտվում: Խառնաշփոթություն է տիրում նաեւ գարնանացան եւ աշնանացան ձեւերի եւ սորտերի միջեւ»:

Համատեղ քննարկման ժամանակ հեղինակն ընդունեց, որ ինքը մասնագետ չէ այդ հարցերում, եւ որ սերմերի նման խառնաշփոթության մասին լսել է գյուղացիներից:

Հայտնում ենք, որ դեռեւս նման արտառոց երեւույթ չի արձանագրվել: Ավելին՝ գյուղացին ինքը լավ կարող է դրանք միմյանցից տարբերել, որովհետեւ ցանքը ինքն է կատարում, ընտրում առողջ սերմեր, զտում, ախտահանում եւ այլն:

Հայաստանի Հանրապետությունը ԱՊՀ-ի «Սերմեր» արտադրագիտական ասոցիացիայի անդամ է եւ սորտափորձարկման նպատակով տարեկան հանրապետություն է ներկրում հացահատիկի շուրջ 7–8 հազար տոննա բարձրորակ սերմացու: Վերջիններս արտադրվում են Ռուսաստանի Դաշնության եւ Ուկրաինայի հայտնի գիտահետազոտական ինստիտուտներում, նրանց ենթակայության սերմաբուծական ձեռնարկություններում եւ սելեկցիոն կայաններում: Հայտնի են նրանց աշնանացան եւ գարնանացան կենսաձեւերը եւ սորտերը, ինչը նշվում է ուղեկցող սորտավկայականներում:

Կարծում ենք, խելամիտ կլիներ, եթե հոդվածագիրը նախօրոք լիներ նախարարությունում, լսեր մասնագետների կարծիքները, եւ նոր հոդված պատրաստեր: Դրանով կշահեր եւ հոդվածագիրը (նյութը կլիներ ամբողջական), եւ միաժամանակ ընթերցողը թյուրիմացության մեջ չէր ընկնի:

1995 թ. «Սորտսերմբանջար» ՉՏՄ ՓԲԸ-ի եւ Հայ տեխնոլոգիական խմբի երեւանյան գրասենյակի օգնությամբ ԱՄՆ-ից Հայաստան են ներկրվել բանջարանոցային մշակաբույսերի սերմեր, որոնք ապահովված չեն եղել համապատասխան փաստաթղթերով (սորտվկայականներ, կարանտին սերտիֆիկատներ, սորտնկարագրություններ):

Այդ ամենը հաշվի առնելով նախարարության համապատասխան ծառայությունների կողմից կատարվել են ուսումնասիրություններ, արտադրական փորձարկումներ, ԱՄՆ-ից ժամանած մասնագետների միջոցով ճշտվել են ստացված բանջարանոցային մշակաբույսերին վերաբերող բոլոր տվյալները (ցանքի ժամկետները, վեգետացիայի տեւողությունը, պտղի ձեւը, գույնը, համային հատկանիշները եւ այլն): Բացի այդ, նախարարությունում (17.01.96 թ.) մշակվել է սերմերի բացթողման կարգ, որից հետո միայն վերը նշված սերմերը տրվել են վաճառքի կամ գյուղատնտեսության եւ պարենի նախարարության ու ՀՏԽ-ի գրությունների համաձայն օգնության կարգով հատկացվել են գյուղացիներին: ԱՄՆ-ից ստացված ծաղկակաղամբի սերմերի վերաբերյալ հոդվածում բերված փաստերը ճշմարտացի են այնքանով, որ սորտն իրոք ուշահաս է եղել: Իմանալով դա «Սորտսերմբանջար» ՉՏՄ ՓԲԸ-ն վաճառքի խանութներում հանձնարարել էր գնորդներին զգուշացնել ծաղկակաղամբի ցանքի ժամկետները 20–25 օր տեղափոխելու մասին, ինչը եւ արվել է նրանց կողմից: Այդ մասին են վկայում կատարված ուսումնասիրությունները եւ հոդվածում նշված Էջմիածնի շրջանի Գայ գյուղի բնակիչներ Ա. Ղարիբյանի, Ի. Ենոքյանի բացատրագրերը:

Հոդվածում արտահայտված այն միտքը, որ ԱՄՆ-ից ստացված սերմերը հատկացվել են առանց ստուգման եւ առանց վկայականի, չի համապատասխանում իրականությանը, որին համոզվեց հոդվածագիրը:

Հոդվածի Բուժանյութեր եւ հերբիցիդներ հատվածում հեղինակը փաստում է, որ օրեցօր շատանում է այդ նյութերի տեսականին: Հողօգտագործողների թվի զգալի աճի հետ միասին մեծացել է նաեւ բուժանյութերի կիրառման կարգի խախտումների հնարավորությունը: Գյուղատնտեսական մշակաբույսերի, վնասատուների, հիվանդությունների դեմ օգտագործվող բուժանյութերի բացասական հետեւանքները նվազագույնին հասցնելու համար «Հայբերրիություն» կոնցեռնը բույսերի պաշտպանության (Բ/Պ) ծառայության համակարգի եւ «Ագրոգիտափիլոսի» մասնագետների միջոցով հանրապետության շրջաններում տանում է բացատրական եւ հրահանգչական աշխատանքներ, որի համար օգտագործվում են հանրապետական եւ տեղական մամուլը, լրատվական միջոցները, ուսումնական եւ արտադրական հավաքները, ինչպես նաեւ բույսերի պաշտպանության մասնագետների անմիջական հանդիպումները հողօգտագործողների հետ: Հողօգտագործողներին օգնությունն առավել արդյունավետ դարձնելու նպատակով Բ/Պ ծառայության կողմից հրատարակվել եւ ստեղծվել են «Բույսերի պաշտպանության միջոցներ եւ Հայաստանի տարածքում մշակաբույսերի հիմնական վնասատուների եւ հիվանդությունների կանխատեսումը եւ դրանց դեմ պայքարի միջոցները» գրքույկներ:

Բացի այդ Բ/Պ շրջանային կայանների մասնագետների կողմից հողօգտագործողներին պարբերաբար ցույց է տրվում գործնական եւ մասնագիտական օգնություն: Հողօգտագործողներին ժամկետանց, արգելված, կեղծված բուժանյութերի գնումից եւ օգտագործումից զերծ պահելու, ինչպես նաեւ բուժանյութերի պահպանման եւ օգտագործման կանոնների կիրառումը ապահովելու համար «Հայբերրիություն» կոնցեռնի համակարգի միջոցով հանրապետության մարզերում ստեղծվել են ազգաբնակչությանը սպասարկող բուժանյութերի եւ պարարտանյութերի առեւտրի կետեր, որտեղ վաճառվում են արդյունավետ բուժանյութեր:

Հանրապետությունում բուժանյութերի ներկրման, պահպանման եւ օգտագործման աշխատանքները կարգավորելու եւ այս բնագավառում խառնաշփոթ վիճակ ստեղծողների դեմ արդյունավետ պայքար իրականացնելու նպատակով Բ/Պ ծառայության կողմից մշակվել է եւ հանրապետության համապատասխան մարմինների հաստատմանն է ներկայացվել «Բույսերի պաշտպանության պետական ծառայության մասին» նախագիծը:

Հոդվածում ոռոգման ջրի տրման, դրա վարձի գանձման եւ ոռոգման ցանցերի տեխնիկական վիճակի մասին հեղինակի բարձրացրած խնդիրները հնարավորության սահմաններում լուծվում են «Ջրամբար» եւ «Հայջրտնտ» ՀՆՊՁ ու նրա դուստր ձեռնարկությունների կողմից: Հոդվածագիրը միգուցե տեղյակ չէ, որ տնտեսավարող սուբյեկտների գործունեության համար անհրաժեշտ են ֆինանսական միջոցներ, իսկ ոռոգման ցանցերի սպասարկման եւ դրանց տեխնիկական վիճակի բարելավման միակ ֆինանսավորման աղբյուրը տրված ջրից ստացված հասույթն է: Ջրի վարձի վճարումից է կախված ոռոգման ցանցերի տեխնիկական վիճակը եւ հատկապես նաեւ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի ոռոգման ջրով ապահովումը: Այդ պատճառով ներկայումս առաջնայինը նաեւ վարձի վճարումն է: Սակայն այն դեռեւս խիստ անբավարար է: Անցած տարի տրված ոռոգման ջրի դիմաց գանձվել է գումարի 55 տոկոսը: Ջրի վարձի չվճարման պատճառով հնարավոր չէ ապահովել ցանցերի տեխնիկապես սարքին ու բնականոն վիճակը, ինչպես նաեւ վճարել ծախսված էլեկտրաէներգիայի պարտքը, որի պատճառով էլ հաճախակի է դառնում պոմպակայանների հոսանքազրկումը:

Ինչ վերաբերում է ոռոգման ջրի տրմանը, ապա «Հայջրտնտ» ՀՆՊՁ-ի կողմից ժամանակին եւ պահանջվող ծավալի ոռոգման ջուրը տրվել է ջրօգտագործողներին, չնայած որ ջրօգտագործողները չեն կատարում իրենց պայմանագրային պարտավորությունները, հիմնականում չեն վճարում կանխավճար եւ խիստ դժվարությամբ, ձգձգումներով ու մասնակի (30–40 տոկոսի չափով) են մուծում նաեւ վարձը:

Ելնելով ջրօգտագործողների շահերից, ի հաշիվ նաեւ ցանցերի մաշվածության մեծացման, ջրատնտեսական համակարգը բոլոր հնարավոր միջոցներն իրականացնում է ջրօգտագործողներին ապահովելու պայմանագրերով, սահմանված ջրի չափով, իսկ բնական աղետների, կարկտահարության եւ այլ դեպքերում նաեւ տրվող ջրի լրացուցիչ ծավալներով: Ինչ վերաբերում է «Միակողմանի երթեւեկության ճանապարհին», ապա ցավենք մեր Հարությունյանին հուսախաբ անել իր հայտնագործությունների մեջ: Այսպես, միայն Արմավիրի մարզում, վերջին ամսում շահագործման են հանձնվել խորքային 7 հորեր, վերականգնվել եւ մաքրվել են 19 հորեր, Արզնի-Շամիրամ ջրանցքի ակվեդուկների վերականգնման շնորհիվ ջրի կորուստը հասցվել է նվազագույնի, վերակառուցման աշխատանքներն ավարտվել են Զորավանի, Նալբանդի, Արտաշատի ջրանցքներում, բարձրացվել է Մեծամորի պոմպակայանի ջրթողունակությունը, վերականգնվել են 3000 հա ոռոգման մակերես ունեցող (Մարտունի) 5 ջրհան կայանի էլեկտրասարքավորումները եւ խողովակաշարերը: Հուսով ենք, որ հեղինակն առաջիկայում չի հենվի մասնավոր կարծիքներին եւ նախքան որեւէ կազմակերպությանը մեղադրելը, կծանոթանա նրա գործունեությանը:

Այնուհետեւ հոդվածագիրը նշում է. «Ավելորդ է սույն հոդվածում քննել նաեւ գյուղացիների աճեցրած բերքի իրացմանը նպաստող պետական օգնությունը: Այս ասպարեզում իշխանությունները ոչինչ չեն անում եւ երեւի չեն էլ ուզում անել»:

Ի դեպ, գյուղատնտեսական մթերքների իրացման աշխատանքներին աջակցելու նպատակով վերամշակող ձեռնարկություններին հնարավորության չափով կտրամադրվեն միջոցներ: Իսկ ընդհանրապես իրացման խնդրի լուծումն էապես պայմանավորված է «Գյուղատնտեսական մեծածախ շուկայի» ծրագրի իրականացման հետ, որը կազմակերպվում է զարգացած գյուղատնտեսություն ունեցող եվրոպական երկրների օրինակով: Սեպտեմբերից կսկսի գործել ժամանակավոր մեծածախ շուկան, իսկ հիմնականի կառուցումը կսկսվի 1997 թ.-ին եւ կավարտվի 1998 թ.-ին: Այն կունենա հավաքման 6 կետեր:

Եթե Հարությունյանի հոդվածը կարդա գյուղատնտեսության ներկա վիճակին անծանոթ մարդ, ապա իրավամբ կարող է հարց տալ, եթե ըստ Ձեզ իսկապես գյուղատնտեսությունը գտնվում է անփառունակ վիճակում, եթե գյուղացին արտադրում է այնքան, որ հազիվ է կարողանում իր ծախսերը հոգալ, գյուղմթերքների լիության եւ իրացման ինչ հիմնահարց կարող է լինել: Որտեղ է, որ Դուք ինքներդ Ձեզ հակասում եք, որտեղ է, որ Դուք Ձեր քաղաքականացված գիտակցությանը տնտեսական հիմնավորում եք փնտրում:

Եկեք բանավիճենք, քննարկենք ցանկացած գերխնդիր, մենք պատրաստ ենք, բայց չգնանք այն կործանարար ճանապարհով, որով փորձում եք գնալ Դուք, այն է չտեսնել, չլսել այն լավը, որը Ձեր կողքին է:

Ա. ԽԱՉԱՏՐՅԱՆ,
Երկրագործության վարչության պետ

ՍՍՆ

«Նյու Յորք թայմսի» հատկանշական հոդվածը Ալեք Մանուկյանի մասին

Կահիրեում (Եգիպտոս) հրատարակվող «Արեւ» օրաթերթն իր օգոստոսի 12-ի համարով տեղեկացնում է, որ «Նյու Յորք թայմս» աշխարհահռչակ օրաթերթի հուլիսի 13-ի համարում Ալեք Մանուկյանի մասին դրվատալից հոդված է տպագրել լրագրող Լոուրենս վան Գելդերը:

«Ալեք Մանուկյան հայ գաղթականին ենք պարտական մի ծորակի միաժամանակ եւ տաք, եւ սառը ջրի հոսքի համար», գրում է հոդվածագիրը եւ շարունակում. «Երեք անձի գյուտարարության արգասիքը հանդիսացող այդ սարքը, որի շնորհիվ հսկայական հարստության տիրացավ նա, շուտով համատարած գործածության դրվեց ինչպես ԱՄՆ-ի, այնպես էլ ամբողջ աշխարհում»:

Հոդվածն այնուհետեւ տեղեկացնում է, որ 1920 թվին Թուրքիայից ԱՄՆ գաղթելով Մանուկյանը փոքրիկ, բայց հաջողակ մեքենաշինական մի ձեռնարկություն է ստեղծում Դետրոյտում եւ մասնագիտանում ավտոարդյունաբերության մեջ: 1952-ին երեք գյուտարարներ առաջարկում են նրան պատրաստել յուրահատուկ մի սարք, որը հրապուրում է նրան: Նա պայմանագիր է կնքում գյուտարարների հետ եւ երկու տարի անց պատրաստում այդ սարքը, որի բռնակը ձախ պտտելիս տաք, իսկ աջ պտտելիս սառը ջուր հոսք կարելի է ստանալ: Ջրմուղ ընկերությունների հրաժարումը դրա մեծածախ առեւտրությունից այն պատճառաբանությամբ, թե «շուկա չի գտնի», ստիպում է նրան անձամբ կազմակերպել դրա թողարկումը: Անցյալ տարի Մանուկյանի Մասկո ընկերությունը տնային կահույքի, շինանյութերի, խոհանոցային սարքերի, վերոհիշյալ ծորակների եւ բազմաթիվ այլ իրերի երեք միլիարդ դոլարի վաճառք է ունեցել: Այն աշխարհի տասնինը երկրներում գործող հարյուր գործարան ունի: Ծորակները «Դելտա», «Փիթըր» եւ «[illegible]» անունների ներքո վաճառվում են 40-ից մինչեւ հազարավոր դոլարի արժողությամբ [illegible]: Դրանք կազմում են ընկերության վաճառքի 23 տոկոսը:

Հոդվածագիրը հիշեցնում է, որ Մասկոյի բաժնեթղթերը, որոնք գնվել են ամերիկյան մեծ ճգնաժամին, 1936 թվին շուկայում վաճառվել են յուրաքանչյուրը 1 դոլարով: Մի տարի անց, սակայն, դրանք մտնում են Դետրոյտի ֆոնդային բորսայի, ապա 1969-ից սկսյալ նաեւ Նյու Յորքի սակարանի մեջ:

«Պրն. Մանուկյան Հին Աշխարհի եկվոր անձնավորություններից մին, որ անգլերեն [illegible] շեշտավորված էր խոսում, աշխարհի հայկական ծագմամբ [illegible] անձերից մեկն է: Երեսունից ավելի տարի նա նախագահն էր ՀԲԸՄ-ի՝ աշխարհասփյուռ կրթական, մշակութային եւ մարդասիրական այդ կազմակերպության: 1970-ին ընտրվել է ցկյանս նախագահ, իսկ 1989-ին՝ ցկյանս պատվո նախագահ», գրում է «Նյու Յորք թայմսի» լրագրողը եւ ավելացնում, որ Արգենտինայի, Ավստրալիայի, Կանադայի, Իրանի, Իտալիայի, Հոլանդիայի եւ ԱՄՆ-ի բազմաթիվ կրթական, կրոնական, բարեսիրական, մշակութային հաստատություններ եւ հիմնադրամներ կառուցված են նրա կողմից եւ կրում են իր, իր տիկնոջ Մարի Թաթիյանի (որ մահացավ 1992-ին) եւ կամ իր ծնողների՝ Թագվոր եւ Թագուհի Մանուկյանների անունները: Նա իր անձնական բնակարանը նվիրել է Դետրոյտի քաղաքապետարանին, որն այն դարձրել է քաղաքապետի պաշտոնական առանձնատունը: Հոդվածի վերջում Գելդերը չի մոռացել նշել, որ 1990-ին Մանուկյանին է շնորհվել Էլիս կղզու պատվո մեդալը, իսկ անցյալ տարի Հայաստանի Հանրապետության պատվո քաղաքացու եւ ազգային հերոսի կոչումը:

ԱԶԳ

միջազգային

ԲԱՐՔԵՐ

Սմոքի ամոթը դրախտավայրի վրա

Ինչպես տեղեկացրել էինք, չորեքշաբթի օրը Ստոկհոլմում սկսվեց երեխաների սեռական օգտագործման (պեդոֆիլիա) դեմ պայքարին նվիրված միջազգային համագումար, 130 երկրներից եկած 1200 պատգամավորների մասնակցությամբ։ Այդ չարիքը տարածված է բազմաթիվ երկրներում, որոնց թվում նաև Մոսկվայում։ Ու մինչ չգիտենք Հայաստանում ի՞նչ վիճակ է տիրում այդ «ասպարեզում», ներկայացնում ենք Ակապուլկոյում (Մեքսիկա) պեդոֆիլիայի տարածման չարիքի մասին մի ակնարկ

Երբ Ակապուլկոյի վրա իջնում է երեկոյան հեղձուցիչ գիշերը, մեքսիկացիները, հիմնականում մանկահասակ տղաները, որոնք խառնամբոխներով շրջում են օվկիանոսի ափի մոտ ընկած զբոսայգին, պատրաստ անելու ամեն ինչ արտասահմանցի հաճախորդների համար։ Մեկ դոլարով փողոցային երեխան կարող է բարձր ձայնից ճռչացող փոքրիկ ավտոների մեջ։ Փողոցների անկյուններում նրանք զվարճացնում են մարդկանց, քեռիներից կրակ մայրիկենալով կամ էլ անցորդներին մինչև լուսաբացի ազդանշանը գործող երեխաների ազգային կենտրոնի փախստականների հետ կապված սեռական հանցագործությունների գծով խորհրդատու Ջոն Ռոդրիգը։

Ամերիկացի ոստիկանները ասում են, թե Ֆրենկի Ֆիլիփ Բիգենը մեռած է։ 1995-ի օգոստոսի 2-ին, 46-ամյա հասակում նա մահացած էր գտնվել իր տանը, գլխին հրազենային վերքով, որը տեղական ոստիկանությունը համարել էր ինքնասպանություն։ Խմբի մյուս անդամին, Ջոն Վիլյամ Վինթրոփին, հետախուզում են ԱՄՆ-ում և Մեքսիկայում, իսկ նրանց երրորդ ընկերոջը մինչ նրա մոլեգի չկլած էր, ուսերը կծկվում էին, իսկ ձեռքերը նյարդայնորեն ճմռթում էին թղթե բաժակը։ «Ես այդ գիշերվա ոչինչ չեմ ասել, վիրավորված ասում էր նա, այլ միայն դիտում էի։ Այդ ամենը ես անում եմ ինձ հետ աղջկա պես»։

Մյուս երեխան, որին բարեհաջող հաջողել են նկարահանել, մի 9-ամյա տղա էր, որը որոշ ժամանակ առաջ է կենտրոնական փողոցներից մեկի կանխիկ դրամ փոխանակող անկյունակի խցիկում։

Որոշ երեխաների էլ բարոյերը են սկել վարձի փոխարեն, մինչդեռ

նի փոխվելը վարորդներին վտանգում տարբեր ընկերներով զանգերը։ Փողոցներում բախտ ունեցող մի քանի տղաներ էլ, ինչպես հեռուստացույցի առաջ, սնունդ և քնելու տեղ ճարելու համար ստիպված են դառնալ հաճախորդ Ակապուլկոյի ամերիկացիների զբոսնավայրերը, այնտեղ կհանդիպեն արդեն նրանց կամ իրար հետ սեռական հարաբերություններ ունենալու։

Մայիսին սկիզբ առած ձերբակալությունների շղթայով ԱՄՆ-ի փոստային ծառայությունը վերադարձրեց որոշ ամերիկացի դաշնային ոստիկանների վկայությամբ երբեք հայտնի մանկական պոռնկագրության բաշխման և տարածման ամենամեծ օղակը։ Տասնյակ 500.000 դոլար եկամուտ բերող այդ «բիզնեսը» խափանվել է 3 ամերիկացիների կողմից Ակապուլկոյի հայտնի լողափին նայող բլրի վրա կառուցված շքեղ առանձնատանը։

ԱՄՆ-ի և Մեքսիկայի ոստիկանները բռնագրավել էին հազարավոր տեսաժապավեններ և լուսանկարներ, որոնց միջոցով նրանք հաշվել են մոտ 300 անչափահաս մեքսիկացի տղաների։ Նրանց հավաքագրել էին Ակապուլկոյի լողափերում, այգիներում և բարերի մոտ։ Նրանցից ամենամեծը 7 տարեկան բանից չկար։ Միայնակ Նախանցներում ձերբակալվել են 56 անձինք, որոնք մեղադրվում են փոքր անչափահաս տղաների (և մեծերի հետ) սեռական հարաբերություններ ուսկերող տեսաժապավեններ սաանալու մեջ։ Դատարանների կանխատեսումներով, ձերբակալությունների թիվը կանցնի 100-ից։ Փոստային ծառայության ներկայացուցիչները ասում են, թե օղակի գլխավորը եղել է Բիլլ Անդրանի (Բոբ) Ֆրենկին, որը խուսափում էր ամերիկյան արդարադատությունից և հետադիմում կրտսեր տարիքի երեխաներ փչացնելու, ինչպես նաև Կոլորադո նահանգից մինչև Հոլլանդիա տարածված մանկական պոռնկագրության վաճառքի համար։ Նա հաղթարար ֆիլմեր է նկարահանել Ակապուլկոյում և նրա շրջակայքում, որոշ տեղերում սեռական հարաբերության հետ զուգակցելով դաժան ծեծը։ Երեխաների նկատմամբ սեռական բռնությունները վաղուց էին նախադեմ Ակապուլկոյում, որի տուրիստական գեղեցկությունը սեփականից հանրահռչակ բառի ամենածավալներից է։

«Ընդհանրապես, միջազգային տուրիզմի ծավալների ընդարձակում է նկատվում որոշ մարդիկ նաև տեղափոխում են հետևյալը մտածելով. «Ոչ ոք ինձ չի ճանաչի, և թե ես զնում այստեղ (Ակապուլկո)», ասում է Լոլինգտոնի Վիրջինիայի նահանգի, Կարոլ և շահա-

Ջեյմս Լիրոյ Քենինգին 1994-ին ձերբակալվել են Սան Դիեգոյում։ Նա հիմա կրում է իր 5 տարվա ազատազրկման պատիժը վաստի մի շարքով մանկական պոռնկագրության տարածելու համար։ Սակայն Ակապուլկոյի կենտրոնական հրապարակում հանգրվանող տղաները, որոնց համար հոկա բեկորներները (ծառաշատակ) աղյուսաշատ և ծառերի նստարանները մոտեն մահճակալ են ծառայում, մինչև հիմա խոսում են «գրինգոների» նկարահանվելու դիմաց իրենց վճարել առաջարկող ամերիկացիների մասին։ Նրանցից մեկը 11-ամյա Խոսեն է։ Մոր սիրեկանի ծեծերից խուսափելով նա փախել է տնից, ամիսներով աղքատ հրապարակում և վերջերս իր համար տեղ գտել տղաների խաղարկական կացարանում։ Նա մտաբերում է այն երեկոն, երբ մի ամերիկացի եկավ հրապարակ, իր տուն ավելի քան 12 տղաների ֆիլմեր դիտելու նպատակով հրավիրելու։ «Նա մեզ ցույց տվեց մի քանի ֆիլմեր, հետո խնդրեց իրեն օգնել մի այդպիսի ֆիլմ նկարահանելու», ասում է Խոսեն։ Նա տարերի ոչ չի մասնակցել դրանց, սակայն ունեցել է մի ընկեր հարուստ «գերասանական» փորձով։ Երեխաներին վճարել են սկսած 100 պեսոյից (15 դոլար), որից հետո նրանք հնարավորություն են ստացել գնալու նրա առանձնատուն մոտ, որը, նրա տեսելով, փողոցայինի համար մեծ շքեղություն է։

Նրա կացարանի աշխատակիցները ասում են, թե իրենք պատահականորեն հայտնաբերեցին Խոսեի գիտելիքները պոռնկագրության մասին, երբ երեխաների համար մուլտֆիլմեր էին ցուցադրում։ Խոսեն անսպասելիորեն սկսել է ոգևորել և պահանջել ցույց տալ իր ավելի պաշտոնական ֆիլմ։ Սակայն, երբ նա պատմում էր իր փորձառությունների մասին մյուսներին ընդհանրապես չեն վճարել, որովհետև նկարահանումներին ստիպված լինեն ետ վերադառնալ։ Ակապուլկոյի փողոցայինների մեծ մասը թմրադեղեր են օգտագործում և ցանկացած ծնող ոչ ոք են ճարում լուծված սոսինձ, քիմիական սոսինձներ և մարիխուանա գնելու համար։ Այդ տղան իր առհամարհանքն արտահայտեց մի ընկերոջ հանդեպ, որ համաձայնվել էր նկարահանվել պոռնոգրաֆիկ ֆիլմում։ «Իմ օրենքներն ու իմ կրոնը ինձ թույլ չեն տալիս այդպիսի բան անել», ասում է նա։ Սակայն այդ խոստովանությունը, ինչպես Խոսեն դեպքում, նրա «վեսսի» ինքնագնահատականը վերածեց միայնակ երեխային հատուկ ցավի և հուզմունքի արտահայտության։ «Ես կարոտում եմ իմ հորը», ասում է նա, չկարողանալով զսպել աչքերից հոսող արցունքները, այս ամենը ինձ ստիպում է մտածել, թե ինչքան եմ կարոտել իմ հորը»։ Մեքսիկայի տղաների համար, որոնք բռնվել են Ֆրենկին վնասազերծելու գործողության ժամանակ, օգնության և պաշտպանության չեն չին հույսեր կան։ Համատեղական սոցիալական բարօրության համակարգը, որն արդեն ճնշված է դաժան տնտեսական ճգնաժամի հետևանքով, միջոցներ չունի երեխաներին դուրս բերելու ճնշման տակ գտնվող իրավիճակներից։

Միևնույն ժամանակ, չնայած Ֆրենկին բացած խայտառակության շղթային, որի մեջ ներգրավվել էին հարյուրավոր տղաներ, ոչ սոցիալական գործակալությունները և ոչ էլ Ակապուլկոյի ոստիկանությունը ոչ մի բացում չեն ստացել նրանցից կամ նրանց ընտանիքներից։ «Միայն լռություն և ուրիշ ոչինչ», ասում է երեխաների նկատմամբ գործադրվող բռնությունների գծով գլխավոր խորհրդատու Լեսլիա Կասեռ Օրտիսը։

[illegible]

[illegible]

ԱՄՆ

100 մլն դոլարի զենք Բոսնիայի մահմեդականներին ու խորվաթներին

29 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC։ Այսօր ԱՄՆ-ից Սարաեւո հասցվեց Բոսնիայի դաշնության համար նախատեսված զենքի առաջին խմբաքանակը։ Հաջորդ 2 օրվա ընթացքում կբերվեն նույնտիպի բեռներ՝ հրաձգային զենքեր, զինամթերք, դաշտային ռադիոկայաններ։ Ծանր զինատեսակները, որոնց թվում նաև տանկեր, հրետանի եւ ուղղաթիռներ, կբերվեն հոկտեմբերից։ Ընդհանուր առմամբ, հիմնականում ամերիկյան պահեստներից Բոսնիա կուղարկվի 100 միլիոն դոլարի զենք, զինամթերք ու զինվորական սարքավորումներ։ Մատակարարումները կատարվում են Վաշինգտոնի ծրագրի շրջանակներում, որի նպատակն է ամրապնդել Բոսնիայի մահմեդականների եւ խորվաթների դաշնությունն ու վերականգնել ուժերի հավասարակշռությունը տարածաշրջանում։

Քլինթոնի խորհրդական Դիկ Մորիսը հրաժարական տվեց

30 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԳ-ՏՈՏՈՒՆ»։ ԱՄՆ-ի նախագահի խորհրդական Դիկ Մորիսը հրաժարական տվեց՝ հայտարարելով, թե չի ցանկանում խնդիրներ ստեղծել Բիլ Քլինթոնի համար, որը նախագահական պաշտոնին վերընտրվելու համար նախընտրական արշավ է վարում։ Հրաժարականի մասին հայտարարությունը Չիկագոյում ընթերցվեց եւ տարածվեց Քլինթոնի ընտրարշավի աշխատակիցների կողմից։ Հրաժարականում Դիկ Մորիսը չի անդրադարձել զանգվածային լրատվական միջոցներում ընթարկվող պոռնկուհու հետ իր ունեցած երկարատեւ կապին, որի ընթացքում նա վերջինիս ծանոթացրել է գաղտնի փաստաթղթերին։

ԼՈՆԴՈՆ

Արմատականները համագումար են հրավիրում խալիֆաթի վերստեղծման կոչով

Դեռ անցյալ դարի սկզբներին, ծեւավորված ավանդույթի համաձայն, Մեծ Բրիտանիան ապաստան եւ հայացքների արտահայտման ամբիոն է տրամադրում քաղաքական այն գործիչներին, որոնք հալածվում են իրենց հայրենիքում։ Հատկանշական է, օրինակ, Մարքսի եւ Գերցենի գործունեությունն Անգլիայում։

Բայց ներկայումս խորհրդարանում եւ մամուլում բանավեճեր են սկսվել այն մասին, թե այս ավանդույթը համապատասխանու՞մ է, արդյոք, այսօրվա իրողություններին։ Դրա պատճառը պարատ ներգաղթյալների ելույթներն են, որոնք ԱՄՆ-ի դեմ սրբազան պատերազմ սկսելու եւ հրեաներին ոչնչացնելու կոչեր են անում։ Վեճերին առանձնակի սրություն է հաղորդում այն փաստը, որ սեպտեմբերին Լոնդոնում անցկացվելու է «վերածնության» համագումար, որին մասնակցելու են մահմեդական արմատականության գաղափարախոսները եւ ծայրահեղական խմբավորումների հետ կապված երկրների հարուստ ձեռնարկատերերը։

Սպասվում է, որ խալիֆաթի՝ բոլոր մահմեդականների միասնական պետության վերստեղծման կարգախոսով անցկացվող համագումարին կմասնակցի 14 հազար մարդ։ Համագումարին արդեն ողջերթներ են հղել այնպիսի հայտնի արմատական գործիչներ, ինչպիսիք են շեյխ Օմար Աբդել Ռահմանը, որը ներկայումս ԱՄՆ-ում բանտարկված է Նյու Յորքի Համաշխարհային առեւտրի կենտրոնի պայթյունի նախապատրաստմանը մեղսակից լինելու մեղադրանքով, եւ «Համաս» ռազմաշունչ շարժման հիմնադիր, հայտնի ահաբեկիչ Ահմեդ Յասինը, որը ներկայումս բանտարկված է Իսրայելում։

Համագումարում կցուցադրվեն դրվագներ այն տեսաժապավենից, որը նկարահանվել է մի երկրում, որտեղ թաքնվում է Սաուդյան Արաբիայի ամենահարուստ ընտանիքներից մեկի շառավիղ, միլիոնատեր շեյխ Լադենը։ Նա ֆինանսավորում էր Աֆղանստանում Խորհրդային Միության դեմ մարտնչող մոջահեդներին եւ վայելում ինչպես արաբների, այնպես էլ ամերիկացիների բարեհաճությունը։ Բայց այն բանից հետո, երբ Ծոցի պատերազմից ծագած զգնաժամի օրերին ամերիկյան զորքեր բերեց Սաուդյան Արաբիա, Լադենը տարագրվեց, վերցնելով 250 մլն դոլարանոց իր կարողությունը։ Այդ ժամանակվանից նա ֆինանսավորում է Աֆղանստանում եւ Սուդանում մարզվող իսլամիստների ջոկատները։ Այնտեղ պատրաստված գրոհայիններին հաջողվել է Մերձավոր Արեւելքում ոչնչացնել 30-ից ավելի ամերիկացի զինծառայողների, Եգիպտոսում սպանել մի քանի պաշտոնյաների եւ զբոսաշրջիկների, ահաբեկչական հայեր կատարել Ալժիրում։ Լոնդոնում կինոյի Լադենի 10 րոպեանոց ճառը, որով նա դատապարտում է Արեւմուտքի կայսերապաշտությունը։

Ռազմաշունչ մահմեդականների առաջիկա հանդիպումը մտահոգում է Բրիտանիայի հատուկ ծառայություններին։ Նրանք երկյուղներ ունեն, որ Բրիտանիան կարող է դառնալ հավաքատեղի, որտեղ բարեգործության քողի տակ միջոցներ կհանգանակվեն ծայրահեղականների համար։ Անշուշտ համագումարի օրերին հյուրերի նկատմամբ ուժեղ հսկողություն կսահմանվի։ Համագումարի անցկացման դեմ բողոքում են նաեւ Անգլիայի հրեական համայնքի ներկայացուցիչները։ Բայց համագումարն, այնուամենայնիվ, տեղի կունենա, չէ որ դրա արգելման համար իշխանությունները օրինական հիմքեր չունեն։

«ԻՕՆԵՍՏՐՍ»

ՏՈՆԱԽՄԲՈՒԹՅՈՒՆ

Իսպանական ցուլամարտային «ձնագնդի»

1932 թվականին իսպանական Բունիոլ քաղաքի բնակիչներին ցլամարտը, երբ ցուլերին բաց են թողնում քաղաքի կենտրոնական հրապարակում, իսկ ժողովուրդը սկսում է նրանց բարկացնել ու փախչել, չափից դուրս դաժան ավանդույթ թվաց եւ, որպեսզի բունիոլցիները չզրկվեն ամենամյա տոնախմբությունից, փոխարինեցին այն ամեն տարի տեղի ունեցող ցուլամարտային տուրուդմփոցով։ Չորեքշաբթի օրը տեղի ունեցավ հերթական ցուլամարտային ճակատը. շուրջ 20 հազար մարդ՝ Բունիոլի բնակիչներ եւ հյուրեր, իրար վրա էին նետում լոլիկներ, մինչեւ նախապես կուտակված 130 տոննա պոմիդորները սպառվեցին՝ վերածվելով մածուցիկ զանգվածի, իսկ քաղաքի կենտրոնական հրապարակն ու նեղ փողոցները ծածկվեցին ճզմված լոլիկների հաստ շերտով։ Սովորաբար 1 ժամում կուտակված կոլիկի, ջրերի, ծեծկռտուքի իրենց բաժինը ստացած ու երջանիկ բունիոլցիներն ու հյուրերը գրկեցին տներ, մաքրելով միմյանց հանդիպում մեկ տարի հետո նույն տեղում։ Ի՞նչ լավ կլինեը, որ այս ավանդույթը ծագեր այլ աշխարհում եւ եւ ծեծկռտուքներն ու պարերը միայն պոմիդորային դառնային։ Լավ կլինեը, մասնավորապես, երբ Հայաստանի եւ Սփյուռքի որոշ ակտիվիստներ տարեկան մեկ անգամ գոնե գործուղվեին Բունիոլ՝ անձամբ իրար վրա վրեժխնդիր լինելու համար։ Պատկերացնու՞մ եք, թե դրանց դեկավարներն ի՞նչ հաճույքով կխաղեին իրենց ոխը պոմիդորակոծով, իհարկե, միայն լոլիկակռվով։ Կամ էլ նույնտիպի տոնախմբություն անցկացնեին Հանրապետության հրապարակում՝ ներկրելով, երբ մերը չհերիքի, նաեւ իրանական լոլիկ։ Ձեռ չէ Վարդավառի տոնն ու ավանդական ծնագնդին մեզ քիչ են թվում։

[illegible]

Մշակույթ

Վրացական մշակույթի օրերը Երեւանում

Երկու հանդիպում

Ռուսթավելի թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Ռոբերտ Ստուրուայի հետ

Երեկ Պարոնյան թատրոնում հանդիպում էր կազմակերպված Ռուսթավելի թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Ռոբերտ Ստուրուայի հետ: Մինչեւ բեմ գալը լրագրողների, թատրոնի աշխատակիցների հետ հանդիպելը, նրան գտա Երվանդ Ղազանչյանի սենյակում: «Մենք հիացած ենք Ձեր «Մակբեթով», նախորդ օրը տեսածի տպավորությունը «ծլաս» թաքնում հաղորդեցի նրան: Ժպտաց: «Թե երաժշտությունը, թե լույսը, դեկորները, ոչ պատշաճական դերասանական խաղը հավասարապես լինի Մակբեթը. հրաշալի էր մատուցված», շարունակեցի: «Ռեժիսոր չկա՞ն է, դերասաններն նույնպես միայն տիեզն է թող», կատակեց Երվանդ Ղազանչյանը ու բոլորը ծիծաղեցին: Արդեն ավելի ու ավելի ամաչած միացած մնացինք թատրոնը Ստուրուային:

—«Մեր ներկայացումները քաղցած ուկարի նման գալու են զգվել մահանակից», ասում եք Դուք: Ինչո՞ւ համաձայնեք:

– Շատ բան կորցրել աշխարհում վերջին տարիներին: Իսկ մեր ներկայացումները կարելի է ասել դեռ միս ու մարմին չեն առել, ու ինչ-որ բան հիշատակելով կարող եմ ասել հանգիստ խաղում են հանդիսատեսի: Մարդն ուզում է մաքուր հիշողություններից ազատվել, իսկ մենք բեմադրությամբ հիշեցնում ենք: Զգացած հենց այսօր քաղաքական բեմադրությունից աշխատում եմ ծիծաղի մեջ սկզբունքով:

– **Քաղաքականությունը չե՞ք սիրում:**

– Սիրում էի, երբ... չէր սկսվել:

– **Բեմադրիչի համար հետաքրքիր էր ա՞յդ դիրքերից:**

– Ծիծաղը: Երբ դեռ ասում Լենին ասիս երկրում, խոսում էի քաղաքականության մասին, բայց հիմա ինձ ավելի շատ անհանգստացնում է մարդկության կարգն ու ապագան:

– **Այսօրվա քաղաքականությունը դրանք պահպանության տակ չի՞ առնում:**

– Ցավոք, ոչ: Քաղաքագետները մեզ լի վտանգ ստեղծված դատավորների մասին մտածում են: Դրանք շատ պարզ են մի տարանք, մի գաղափար եւ այն հիշում են: Ես աշխատում եմ, որ գոնե թատրոնի մարդիկ դրա մասին հիշեն:

Դահլիճում բոլորի հետ հանդիպման ժամանակ թատրոն Ստուրուան հանդիսատեսի մասին ասաց, թե իրեն համար է կարող ու թե փիլիսոփայություններով, նկարագրություններով հասած մի բանաստեղծական, այլ գեղարվեստական ստեղծագործություն, մատուցված հանդիսատեսի ուշադիր հայացքով: Ես բեմադրիչին տված բոլոր հարցերը մեկտեղ դրանք, բոլոր համեմատելով Ռոբերտ Ստուրուայի պատասխանները խոսեն մի ընդհանուր պատմություն:

Մենք շատ ենք սիրում այս երկիրը, իմ ճակատագրի մեջ Երեւանը դեր ունի, Բերթոլդ Բրեխտի «Կովկասյան կավճե շրջանն» այստեղ ներկայացնելուց հետո, մեկնեցինք արտասահման, եւ դուք, կարելի է ասել, մեր կնքահայրը դարձաք:

Ինչ եղավ մեր թատրոնի հետ այս դժվար 7 տարիներին: Քաղաքական «կատակլիզմների» ժամանակ երիվելի դրամատիկ ներկայացնել: Այն, ինչ կատարվեց իմ երկրում, նստած է իմ ենթագիտակցության մեջ: «Մակբեթը» քաղաքականությունից հեռու ներկայացում չեղավ: Շեքսպիրի այդ գործը, իմ տեսողությամբ, «Ռոմեո եւ Ջուլիետի» «զարգացումն» է՝ Ռոմեոն եւ Ջուլիետը ողբերգական վերջաբան չեն ունենում՝ ամուսնանում են, սիրում իրար: Ռոմեոն Մակբեթն է, որով ներկայացում ենք բեմադրում: Դեկոր չկա՝ օգտագործում ենք հին ներկայացման դեկորը: Չանդերձ չենք կարող կարել՝ զգեստները հին պահարանից հանում ենք: Հիմա, երբ մեր հանդերձարանը խաղաո դասարկվել է, պեսությունը հովանավորումը վերցրել է իր վրա: Մեզ կոմերցիայով զբաղվելու իրավունք են տվել, եկամուտները՝ թատրոնի տրամադրության տակ «խախտում» են մեր թատրոնի սկզբունքը, բայց միեւնույն ժամանակ նաեւ հարազատ են մնում:

Չեմ սիրում, երբ կենցաղը բեմ են բարձրացնում: Թատրոն պիտի գնաս ու կամ տոն տեսնես, կամ տեսնես իրականությունը մի քիչ «աղավաղված»՝ մի քիչ բեւեռացված:

Շատ կուզենայինք նաեւ, որ մեր մյուս ներկայացումներն էլ տեսնեիք,

«Արվեստագետին երկու բան է հակացուցված՝ քաղաքականություն եւ կոմերցիա»

տասարդ դերասանները տեսան, որ թատրոնը պետք չէ ոչ մեկին: Ես թախիծ նկատեցի նրանց աչքերում ու հասկացա, որ նրանց համար պարտավոր եմ գործ անել: Թբիլիսիի փողոցներում պատերազմ էր, կրակում էին, իսկ մենք Ռուսթավելի թատրոնում աշխատում էինք: Մենք փրկված էինք: Աբխազիայի պատերազմին երիտասարդ դերասաններից մի խմբում ուզում էին մասնակցել: Դեմ եղա՝ եթե վերադառնալ թատրոն, ձեզ չեմ ընդունի: Ստիպ մի բան կար՝ արտիստը չի կարող կռվել: Ես նրանց ֆիզիկապես փրկեցի:

...Դժվար տարիներին մեր թատրոնում միշտ «անշլագներ» են եղել: Փորձում էինք Բրեխտի «Բարի մարդը Սիչուանից»: Բեմում վառարաններ, արտիստները մորթակներով, ես՝ վերարկուով: Պրեմիերայից տասը րոպե առաջ լույս չկար, խաղաճն ընդհանրապես լույս չէր ունենում: Չեզ ծանոթ է, չէ՞: Հանդիսատեսին հայտարարվեց, թե ներկայացումը չի լինելու, իսկ նա թե՝ մեզ մոտ եղած մոմերով ու լապտերներով կլուսավորենք բեմը, թող խաղան: Ներկայացման ավարտին արտիստների աչքերում արցունք կար:

Հոգեբանորեն վատ վիճակում էլ եմ եղել այդ տարիներին: Վրացիներին իբրեւ ամբոխի էի նայում: Այնքան էի ճնշվում, որ նույնիսկ դեպրեսիայի մեջ հայտնվեցի: Հիմա հասկանում եմ, որ այդպես չէ, իմ ժողովուրդը նորմալ է: «Կովկասյան կավճե շրջանը» տարիներ առաջ՝ 1993-94-ին էինք խաղացել: Մեկ էլ հիմա՝ երբ արտիստներն էլ հասկացան, որ ժամանակին ուրախ կատակերգական հեւքով խաղացված պիեսը, երբ շուրջը փախստականներ կան, կարելի է ուզում է բազավոր դառնալ, եւ կինը՝ լեդի Մակբեթը, ամուսնուն սիրելով ուզում է նրան օգնել: Հերոսները դեգրադացվում են, իրար չեն սիրում, տեսնում են կործանումն իրենց, բայց որի դեմ անզոր են: Սա իմ «Մակբեթն» է:

Եթե դրամատուրգ լինեի, որը կանդրադառնա մեր ապրած վերջին 7 տարիներին, սիրով բեմ կհանեի:

Արվեստից չպիտի գնալ դեպի քաղաքականություն: Մեր կինոգործիչներից կան, որ վերջին տարիներին ընտրեցին քաղաքականությունը, եւ կինոյից հեռացան: Արվեստագետի մտածողությանն անհարիր 2 բան կա՝ քաղաքականությունն ու կոմերցիան:

Եթե որեւէ մեկը նայած լինի մեր նախորդ բեմադրությունները եւ համեմատի՝ կնկատի, որ գեղագիտական մեծ փոփոխություններ կան: Նոր գաղափարներ չեին ծնվում, ու ես որոշել էի հեռանալ գլխավոր ռեժիսորի պաշտոնից՝ շարքային ռեժիսոր կլինեմ: Բայց հանդիպեցի երիտասարդ, շնորհալի դերասանների, որոնք նոր հայացքով էին նայում աշխարհին (Ռուսթավելի թատրոնում կա 70 դերասան, հիմնականում երիտասարդներ՝ 25-33 տարեկան: Լեդի Մակբեթի դերակատարուհին՝ 26-ամյա Նինո Կասրաձեն ուսանողական նստարանից է եկել), ու հասկացա, որ նոր բեմադրություն անելու հնարավորությունն իմ մեջ սպառված չէ:

Հայտնի մտայնություն կա՝ թատրոնը 10 տարվա կյանք ունի, որից հետո մեռնում է: Բայց կարծում եմ կենդանի օրգանիզմի նման թատրոնն էլ ճգնաժամ կարող է ունենալ, եւ պետք է տղամարդու նման, հասաասուն կերպով դիմակայել: Նվազ միջոցներով: Դերասանի առավելագույն վարձաչափը 100 դոլլար է դարձել: Մեր երկրի նախագահը թատրոն շատ է սիրում, այս տարի միայն 8 անգամ մեր թատրոն է եկել: (Լրացում Ռուսթավելի թատրոնի տնօրեն Գիա Թեւզաձեի խոսքից՝ Ռուսթավելի թատրոնի տոմսի արժեքը առավելագույնը 2 դոլլար է կազմում: Ամեն տարի թատրոնը հանձնում է 5 պրեմիերա: Թատրոնի շենքը անհապաղ վերանորոգում է պահանջում):

Արտօր մարդուն շատ է փոխում: Մանկավարժի արտոին նստած՝ մի օր վախեցա՝ միգուցե ես էլ սկսեմ հավատալ, թե ես ամեն ինչ գիտեմ: Ասածս ոչ այնքան մանկավարժության՝ իբրեւ գիտության է վերաբերում, որքան ուրիշ բանի: Թումանիշվիլին մեծ մանկավարժ էր, բայց նա դոգմատիկ չէր:

Տովստոնոգովն ասում էր՝ թատրոնը կամավոր բռնապետություն է: Արտիստները ռեժիսորի ծորտերն են: Իսկ ես խորամանկ բռնապետ եմ. բոլորն ինձ սիրում են, բայց ես հրեշավոր «էկզեկուցիաներ» եմ իրականացնում:

1986-ին մեր թատրոնում 5 ռեժիսոր կար: Հետո սկսեցինք աշխատել ուրիշ մեթոդով՝ նրանց ազատեցինք աշխատանքից, ու յուրաքանչյուր բեմադրության համար ռեժիսոր էինք հրավիրում: 12 երիտասարդ ռեժիսոր բեմադրություն են արել մեր թատրոնում: Ես շարունակում եմ հրավիրովի բեմադրիչի կարգը Ռուսթավելի թատրոնում պահել: Օրինակ, սեպտեմբերին սկսվող թատերաշրջանը կբացվի երիտասարդ ռեժիսորներից մեկի բեմադրությամբ: Ազատություն կա՝ երիտասարդները ստեղծագործական իմաստով, օրինակ, Գոգեբաշվիլու մոտիվներով՝ «Ավետարան ըստ Հակոբի»: Սա ոչ պիես է, ոչ էլ ուրիշ բան, կարելի է բանաստեղծության ընթերցում ասել, հիմնում՝ 1 դար առաջ ստեղծված վրաց այբուբենի փառաբանությունն է: Այն սկսվում է «Ահ իա» բառերով, որ բարգմանաբար նշանակում է «ահա մանուկը»: Վրացու համար այդ երկու բառը շատ բան է ասում: Բրեժնեւյան սահմանադրությամբ պարտադրվում էր միութենական ընդհանուր մեկ լեզու՝ ռուսերեն: Վրաց երիտասարդները ցույց արեցին, պարանոցից կախված յուրաքանչյուրի մակագրությունը նույնն էր՝ ահ իա՝ ահա մանուկը: Ու ամեն ինչ պարզ էր: Ներկայացումը «կառուցված» է տառերի, վանկերի, բառերի երեւակայական խաղի հիման վրա: Բեմադրությունը ստեղծված է աղքատ միջոցներով, բեմում դեկոր չկա՝ խոտ ու 4 քար: Իսկ ամբողջի գլխավոր դերը վերապահված է լույսին: Դժվարությունը դա եղավ, որ չկարողացանք Երեւանում այն ներկայացնել:

Այս կյանքում ապրելու ամենամեծ ծեսը նրա մասին մոռանալն է՝ աշխատելով:

Հայաստանի թատերական գործիչների միությունը Թբիլիսիի Ռուսթավելի թատրոնի գլխավոր բեմադրիչին եւ տնօրենին Վահրամ Փափազյանի «Հետադարձ հայացքը» նվիրեց՝ ռուսերենով: Պարոն Ստուրուան չթաքցրեց ուրախությունը՝ ահա եւ երկրորդ նվերը՝ արծաթյա շքթա խաղով: Նախ՝ համբուրեց, հետո ուզում էր առանց շղթայի փականքը բացելու կրել նվերը: «Գլուխս մեծ է», ասաց՝ ցխուր նայելով հանդիսատեսին:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

Ազգային ժողովի նախագահն ընդունեց Վրաստանի մշակույթի գործիչներին

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ԱԺ ՄԱՄՈՒԼԻ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆ: ՀՀ Ազգային ժողովի նախագահ Բաբկեն Արարքցյանն օգոստոսի 30-ին ընդունեց Վրաստանի մշակույթի գործիչների պատվիրակությանը՝ մշակույթի նախարար Վալերի Ասաթիանիի գլխավորությամբ, որն այստեղ է գտնվում Վրաստանի մշակույթի օրերի անցկացման կապակցությամբ: Ազգային ժողովի նախագահը համոզմունք հայտնեց, որ մշակութային համագործակցությունը, որն օրըստօրե ծով է բերում նորանոր դրսեւորումներ, կամրապնդի երկու ժողովուրդների ավանդական բարեկամական հարաբերությունները, կնպաստի նրանց մշակութային մերձեցմանը:

Ջերմ եւ բարեհաճ վերաբերմունքի համար շնորհակալական խոսք ասաց Վալերի Ասաթիանին, ԱԺ նախագահին փոխանցելով Վրաստանի նախագահի եւ խորհրդարանի ղեկավարի բարեմաղթանքները:

Մշակութային օրերը նոր երանգ են հաղորդում հայ-վրացական կապերին

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օգոստոսի 30-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ընդունել է այս օրերին Հայաստանում անցկացվող Վրաստանի մշակույթի օրերի մի խումբ մասնակիցների՝ մշակույթի նախարար Վալերի Ասաթիանիի գլխավորությամբ: Զրույցի ընթացքում հանգամանալից խոսակցություն է ծավալվել շուկայական պայմաններում մշակույթի եւ արվեստի գոյատեւման մասին, կարեւորվել պետության դերը այդ կարեւոր բնագավառներին սատարելու խնդրում: Վրաստանի մշակույթի նախարարը նշեց, որ հայերի եւ վրացիների մշակույթն ու արվեստը, անգամ այս դժվար օրերին, պահպանել են իրենց բարձր վարկն ու ինքնատիպությունը եւ ներկայանալի են ամենախստապահանջ հասարակության առջեւ: Վ. Ասաթիանին կարեւորել է նաեւ Վրաստանի հայ համայնքի դերը վրաց պետականության կայացման, Հայաստանի եւ Վրաստանի փոխհարաբերությունների խորացման ու ընդլայնման գործում:

Թանկարժեք սեւ կոշիկներ՝ Պիեռ Ռիշարին

Երեկ ավարտվեց «Սերծբալիթյան մարգարիտ» կինոփառատոնը: Փառատոնին հրավիրված էր նաեւ ֆրանսիական կինոյի հանրահայտ դերասան Պիեռ Ռիշարը, որը «Սեւ կոշիկներով շիկահերը» ֆիլմից հետո ստացել է «Սեւ կոշիկներ» մականունը: Այդ կապակցությամբ նրան Ռիգայում նվիրեցին հուշանվերի լավագույն վարպետներից մեկի՝ օձիխից պատրաստած կոշիկներ, որոնց քուղերը ոսկուց են եւ զարդարված են ադամանդներով:

Ա. Գ.

Լրատվական գործակալությունները պետք է անկախանան

30 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Մամուլի միջազգային ինստիտուտը համարում է, որ Եվրոպայի նախկին կոմունիստական երկրների լրատվական գործակալությունները շուտափույթ պետք է դառնան անկախ, այլապես վստահությունը լրիվ կկորցնեն: Այդ մասին, Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի լրատվական գործակալություններին նվիրված Վարշավայում անցկացվող կոնֆերանսում հայտարարեց ինստիտուտի տնօրեն Յոհան Ֆրիցը: Ֆրիցի կարծիքով անկախությունը կարող է երաշխավորվել սեփականաշնորհման միջոցով: Նա ընդգծեց գործակալությունների վրա քաղաքական ազդեցությունների նվազեցման անհրաժեշտությունը, այլապես այդ գործակալությունները կկորցնեն հաճախորդներին եւ դուրս կմղվեն մրցակիցների կողմից:

Մշակութային հարուստ առօրյա Թումանյանում

ԱԼԱՎԵՐԴԻ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՓԱՍՏ: Ներկայումս արվեստի համար դժվարին պայմաններ են, սակայն Լոռվա մարզի Թումանյանի տարածքում մշակութային կյանքը հաջողությամբ գոյատեւում է: Ալավերդի քաղաքի ժողգործիքների «Լազուր» խումբը հաջողությամբ հյուրախաղերով հանդես է գալիս Ջավախքում: Սեպտեմբերին հանդիսավորությամբ կնշվի «Լազուրի» 50-ամյա հոբելյանը: Ալավերդու պետական թատրոնում օրերս բեմադրվեց Էդուարդո Դե Ֆիլիպոյի «Ուրվականներ» պիեսը: Թատրոնը պատրաստվում է առաջիկայում հանդես գալ Հունաստանում, ներկայացնելով Տիգրանյանի «Եզոպոս» պիեսը: Նորույթներ կան նաեւ գրական կյանքում: Ստեղծվել է «Մանեսածոր» գրական միավորումը, որը նախատեսում է հրատարակել տեղի ստեղծագործողների գործերը:

Մեկ րոպեում՝ 135 բառ

Այն ժամանակ, երբ ամբողջ աշխարհը նախապատրաստվում էր Ատլանտայի օլիմպիական խաղերին, Ափիեցեկ Ջայնը, որպես ամենաարագ մեքենագրողն աշխարհում, Գերմանիայում ռեկորդ սահեց: 18-ամյա երիտասարդը, որն այդ պարգեւին արժանացել է հունիսին՝ մեկ րոպեում 135 բառ տպագրելով, ստեղնաշարի հախից գալիս է դեռ յոթ տարեկանից, իր հոր մեքենագրական դպրոցում ուսանելիս, Հնդկաստանում: Նա իր երկրում չեմպիոն դարձավ, երբ 11 տարեկան էր, եւ դրանից հետո դիրքերն ուրիշին զիջելու ոչ մի նշան ցույց չի տվել: «Ես ոչ միայն պետք է պահեմ իմ սահմանած ռեկորդը, ասում է Ջայնը, այլեւ ամեն տարի պետք է ինքս գերազանցեմ իմ սահմանած ռեկորդը»:

ՑԱՎԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

«Ազգի» խմբագրակազմը ցավակցում է իր գործընկերոջը՝ լրագրող Տիգրան Պասկեւիչյանին՝ մոր վաղաժամ մահվան կապակցությամբ:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պատրաստում եմ հայ մայրենի պատմության բուհ ընդունվել ցանկացողների համար:

Հեռախոս 350992

ԱԶԳ

Մարզական

Այսօր, «Հրազդան» մարզադաշտում, ժամը 20:30-ին ՀԱՅԱՍՏԱՆ-ՊՈՐՏՈՒԳԱԼԻԱ

Արթուր Ժորժ. «Երևանյան խաղը մեզ համար շատ ծանր կլինի»

ՍՈՒՐԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ

Եվ այսպես, այսօր «Հրազդան» կենտրոնական մարզադաշտում աշխարհի առաջնության ընտրական խմբի հանդիպումներում իր նորամուտը կնշի Հայաստանի հավաքականը, որը ընտրական փուլի խմբային մրցաշարում ուժեր կչափի Եվրոպայի ուժեղագույն հավաքականներից մեկի՝ Պորտուգալիայի թիմի հետ: Խաղը կսկսվի ժամը 20.30-ին: Երեկ հենց այս ժամին հյուրերը ծանոթացան «Հրազդան» մարզադաշտին և բնթացիկ մարզումն անցկացրին այնտեղ:

Օգտվելով առիթից, փորձել հարցազրույց ունենալ Պորտուգալիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Արթուր Ժորժի հետ, որը բոլորովին վերջերս է ստանձնել երկրի գլխավոր թիմի ղեկը: Մինչ այդ Արթուր Ժորժը գլխավորում էր Շվեյցարիայի հավաքականը, որն ինչպես հայտնի է, խաղային ձևով բերեց ու մասնակցեց «Եվրոպա-96»-ի եզրափակիչ փուլի մրցումներին: Արթուր Ժորժն ասաց, որ ինքն արդեն ծանոթ է հայկական ֆուտբոլին, դիտել է հավաքականի մի քանի խաղեր և կարծում է, որ երևանյան մրցավեճը ծանր է լինելու իր թիմի համար: Մյուս կողմից, փորձառու մարզիչն ընդգծեց, որ Պորտուգալիայի հավաքականում ընդգրկված են բարձրակարգ ֆուտբոլիստներ և նրանց հետ աշխատելը շատ հաճելի է: Արթուր Ժորժը նշեց նաև, որ Հայաստանի հավաքականում նույնպես կան տաղանդավոր խաղացողներ:

Պորտուգալիայի հավաքականը երևան է ժամանել իր մարտական կազմով: Առաջատար խաղացողներից բացակայում է միայն Պաոլո Սոուզան, որը վերջերս «Յուվենտուսից» տեղափոխվելով «Բորուսիա», ընկերական խաղերից մեկի ժամանակ վնասվածք է ստացել: Պորտուգալիայի հավաքականի 18 ֆուտբոլիստներից 14-ը մասնակցել են Անգլիայում կայացած Եվրոպայի վերջին առաջնությանը:

Հայաստանի հավաքականը նույնպես կարևոր խաղին նախապատրաստվում է ամենայն պատասխանատվությամբ: Երեկ երեկոյան ժամը 19.30-ին մեր ֆուտբոլիստները իրենց վերջին պարապմունքն անցկացրին «Հրազդան» մարզադաշտում: Հավաքական հրավիրված բոլոր խաղացողները էլ պատրաստ են այսօրվա հանդիպմանը: Կասկած չկա, որ խաղը հաճույք է պատճառելու մարզասերներին: Մնում է հաջողություն ցանկանալ մեր հավաքականին:

Մկնելով Երևանում՝ հասնել Փարիզ

Առաջին անգամ Հայաստանի Հանրապետության ֆուտբոլի ազգային հավաքականը ներգրավված է աշխարհի առաջնության՝ ընտրական հանդիպումներն սկսելով Պորտուգալիայի ուժեղ հավաքականի հետ հանդիպումով:

«Առաջին անգամ». այս արտահայտությունը մեր հնգամյա պետականության գոյության ընթացքում օգտագործվել է բազմաթիվ առիթներով, բայց այս մեկը՝ այլ է, յուրահատուկ, որովհետև ֆուտբոլը ես վաղուց սոսկ մարզաձև չէ, այլ ազգի, պետության՝ միջազգային հանրությանը ներկայանալու ինքնատիպ այցեքարտ:

Այն առաջին անգամ է նաև մեր ֆուտբոլիստների և փառաբանված ֆուտբոլիստ, ներկայիս հավաքականի գլխավոր մարզիչ Խ. Հովհաննիսյանի համար: Ինչպիսի հնարավորություն, ճակատագրի ինչպիսի բարեհաճություն, ինչպիսի պատիվ և երբ կուզեք առաքելություն, որ ծեզ, ծեր սերնդին է բախտ վիճակվել լինել առաջինը, միջազգային ասպարեզում ներկայացնել մեր երկիրը, դրսևորել ֆուտբոլային ծեր բոլոր կարողություններն ու տաղանդը: Եվ մի՞թե կարելի է բաց թողնել նաև առաջին հանդիպումը շահելու հնարավորությունը՝ մի օրում դառնալով հայության կուռքը, սկիզբ դնելով հայ ֆուտբոլի մի նոր՝ անմնախընթաց վերելքի:

Հավաքականի դռնից սակ հավաքվել են լավագույնները հայ ֆուտբոլի ընտրանին: Եվ ինչ տղաներ են՝ Ե. Սուքիասյան, Ս. Հովսեփյան, Ա. Տոնոյան, Ա. Աղամյան, Վ. Խաչատրյան (ավաղ, բացակայում է Ս. Հովհաննիսյանը), մյուսները և վերջապես Միշել Տեր-Զաքարյանը Ֆրանսիայից:

Չափազանց կարևոր և ոգեւորող է, որ այսօրվա Հայաստանի ազգային հավաքականը սկսում է դառնալ Հայության հավաքական: Սիավասիկ Մ. Տեր-Զաքարյանը: Սփյուռքահայ առաջին ֆուտբոլիստը, որ հանդես է գալու Հայաստանի դրոշի ներքո: Հայտնի չէ, թե ինչով կավարտվի նրա մասնակցությամբ առաջին խաղը, բայց բարոյական ի՜նչ մեծ լիցք, ոգու ինչպիսի հաստատակամություն կա նրա խոսքերում. «...Սիրում եմ միայն հաղթել»: Փաստորեն նշանաբան բոլորի համար:

Նա առաջինն է, վաղը կհայտնվեն նորերը: Ներկայումս աշխարհի տարբեր երկրների ակումբներում հանդես են գալիս հայազգի մի ամբողջ շարք երիտասարդ տաղանդավոր ֆուտբոլիստներ: Միայն երկու օրինակ՝ Անգլիայի երիտասարդական հավաքականում փայլում է Ս. Սարգսյանը, ԲԿՄԱ-ում իր հաջող ուղին է սկսել 18-ամյա Ա. Մովսիսյանը և ուրիշներ:

Այս օրերին, բնականաբար, շատ գրվում և խոսվում է Պորտուգալիայի հավաքականի մասին: Նշվում է, որ նա Եվրոպայի լավագույն՝ հեղինակավոր հավաքականներից է, նկատի ունենալով Եվրոպայի այս տարվա առաջնությունում ունեցած նրա հաջող ելույթները: Պորտուգալիայի հավաքականը, իհարկե, ուժեղ է, ցույց է տալիս տպավորիչ ստեղծագործական խաղ:

Բայց ֆուտբոլում կարևորը սխալ պատկերացումն ու պատասխանատվությունն է, և հետո ֆուտբոլում հեղինակությունը դեռևս ամեն ինչ չէ: Կարևորն արդյունքն է: Ես չեմ կարծում, որ մեր հավաքականն առանձնապես զիջում է մրցակցին, մանավանդ, որ հանդես է գալիս հարազատ «Հրազդանում»: Չափազանց կարևոր է թիմի գլխավոր մարզիչ Խ. Հովհաննիսյանի տրամադրվածությունը, որն օրերս հեռուստատեսային մի հարցազրույցում նշեց, որ «խաղադաշտ ենք դուրս գալու մինչև վերջ պայքարելու և հաղթելու համար»:

Իհարկե, ֆուտբոլում չափազանց կարևոր է թիմի ոգին, հաղթելու վճռականությունը, կամքը, որ շատ հաճախ բերում է ցանկալի արդյունք: Եվ վերջում մի շատ կարևոր հանգամանք. մեր ֆուտբոլիստները պետք է շատ լավ հիշեն, որ աշխարհի բոլոր ծայրերում երկրների հավաքականներ ունեն երկրպագուների այնպիսի աշխարհագրություն, ինչպիսին մերն է: Ձեր խաղին հետևում, ցավում և հաղթանակին անհամբեր սպասում են հայության բոլոր հատվածներում՝ Հարավային Ամերիկայից մինչև Ռուսաստան, Անգլիայից մինչև Ավստրալիա: Այնպես որ համարձակ, վճռական, վստահ խաղով դեպի հաղթանակ, Ֆրանսիայի աշխարհի առաջնության ճանապարհը սկսվում է Երևանից:

Բարի երթ՝ հաղթանակի սպասումով, հաջողության մաղթանքներով

ՏԻԳՐԱՆ ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ,
Սփյուռքահայության հետ կապերի կոմիտեի նախագահի տեղակալ

Վարչապետը խոստացավ ընդառաջել մարզիկ-զինծառայողներին

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Օգոստոսի 30-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանի Աշլանտայի օլիմպիական խաղերում մեդալներ շահած և բարձր տեղեր գրաված մարզիկների ու նրանց մարզիչների ընդունելության ժամանակ մարզաշխարհի ներկայացուցիչները խնդրեցին վարչապետին ընդառաջել խոստումնալից ապագա ունեցող զինծառայության տարիքի մարզիկներին, որոնցից նրանք ծառայեն միայն մայրաքաղաքում և հնարավորություն ունենան շարունակել մարզումները, ինչպես նաև մարզական ուսումնարանների ուսանողներին զինծառայության ուղարկել միայն ուսումն ավարտելուց հետո: Խոսք եղավ նաև Երևանում համամարզական բազա ստեղծելու մասին, որտեղ հայ մարզիկները հնարավորություն կունենան մշտապես պահպանել լավ մարզավիճակը: Վարչապետը խոստացավ կատարել նրանց խնդրանքը:

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Վարչապետն ընդունեց օլիմպիականներին

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Օգոստոսի 30-ին ՀՀ վարչապետ Հրանտ Բագրատյանն ընդունեց Աշլանտայի 26-րդ օլիմպիական խաղերում մեդալներ վաստակած ու բարձր տեղեր գրաված մարզիկներին և նրանց մարզիչներին: Շնորհավորելով և նորանոր հաջողություններ մաղթելով նրանց, վարչապետը հունահռոմեական ոճի ըմբիշ, ոսկե մեդալակիր Արմեն Նազարյանին, ազատ ոճի ըմբիշ, արծաթե մեդալակիր Արմեն Մկրտչյանին հանձնեց պետության կողմից խրախուսման համար հատկացված համապատասխանաբար 10 հազար և 5 հազար ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամը: Պարգևատրվեցին նաև նրանց մարզիչներ Ռոբերտ Աշոյանը և Հրանտ Եմինյանը (համապատասխանաբար 2000 և 1000 ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ): 1000-ական ԱՄՆ դոլարին համարժեք դրամ ստացան նաև օլիմպիական խաղերում 5-րդ տեղ գրաված ծանրամարտիկ Արմեն Մարտիրոսյանը և ազատ ոճի ըմբիշ Արա Գևորգյանը, իսկ նրանց մարզիչներ Հովհաննես Մեխանյանն ու Ռազմիկ Գրիգորյանը պարգևատրվեցին շնորհակալագրով: Մարզիկներին ու նրանց մարզիչներին շնորհավորեցին նաև ՀՀ մշակույթի, երիտասարդության հարցերի և սպորտի նախարար Հակոբ Մովսեսը, Ազգային օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Արմեն Ավետիսյանը:

Հավասարմազրումը սեպտեմբերի 2-4-ը

ԵՐԵՎԱՆ, 30 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սեպտեմբերի 2-4-ը Երևանի շախմատային կենտրոնական տանը կկայանա շախմատի համաշխարհային 32-րդ օլիմպիադայում լավագույն մասնակցած լուսանկարների հավասարմազրումը: Այս մասին «Նոյյան Տապան» գործակալությանը հայտնեցին շախմատի Երևանյան օլիմպիադայի կազմկոմիտեից:

Էջը պատրաստել է ԱՐՄԵՆ ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆԸ

Երիտասարդականների մրցավեճում հաղթեցին պորտուգալացիները

Երեկ Աբովյանի «Կոտայք» մարզադաշտում ՀՀ ֆուտբոլի երիտասարդական հավաքականն ընդունել էր Պորտուգալիայի իր հասակակիցներին:

Խաղի սկզբին լարվածությունը շատ մեծ էր: Մոլդովացի մրցավար Ա. Բուժենիցն 4 անգամ դեղին քարտ ցույց տվեց ֆուտբոլիստներին, իսկ 77-րդ րոպեին դաշտից հեռացրեց Էդիկ Հարությունյանին:

Արդեն 8-րդ րոպեին հյուրերի կիսապաշտպան Կամինյար խաղընկերոջից ստացած փոխանցումից հետո ներխուժեց տուգանային հրապարակ և բացեց հաշիվը: Չգիտեմ ինչու, մեր պաշտպանները նրան ուղեկցեցին միայն հայացքով: Դարպասապահ Արմեն Հովհաննիսյանի գործն էլ ուշացած էր:

Բաց թողած գոլից հետո հայ ֆուտբոլիստները սթափվեցին և աստիճանաբար սկսեցին ձեռնարկել կանոնավոր գրոհներ: 23-րդ րոպեին Կարեն Բարսեղյանը մրցակցից խլեց գնդակը, խաբս տվեց 2 պաշտպանի և գրավեց դարպասը 1-1: 34-րդ րոպեին հարվածի մեջ առաջ անցնելու ռեալ հնարավորություն ստացան պորտուգալացիները, սակայն 11 մետրանոց հարվածի իրավունք՝ Դանիի հարվածը շեղ ստացվեց: Ընդամենը երկու րոպե անց Դանին ուղղեց իր սխալը, դառնալով գեղեցիկ գոլի հեղինակ: Երկրորդ խաղակեսը նույնպես ակտիվ սկսեցին պորտուգալացիները: Գրոհներից մեկի ժամանակ Դանիելը, երիցս ստացավ գնդակը, ներխուժեց տուգանային հրապարակ: Մեր պաշտպանները մի պահ հապաղեցին, ձեռքի շարժումներով մրցավարին սկսեցին «ցուցում տալ» խաղից դուրս վիճակ արձանագրելու համար, իսկ այդ ընթացքում պորտուգալացի ֆուտբոլիստը հանգիստ, առանց դիմադրության հանդիպելու, 3-րդ անգամ գրավեց դարպասը: Դժվար է միանշանակ ասել՝ հարձակվողը խաղից դուրս վիճակում էր, թե ոչ, բայց ժամանակն է, որ մեր ֆուտբոլիստները թողնեն հին հիվանդությունը, չխառնվեն մրցավարների գործին:

Ինչևէ, ի պատիվ հայ ֆուտբոլիստների, ասենք, որ 3-րդ գնդակը բաց թողնելուց հետո չընկճվեցին և ուժեղացրին ճնշումը պորտուգալացիների դարպասին: Գրոհներից մեկի ժամանակ մրցակցի տուգանային հրապարակում Բեռնեցյանին կոպտորեն գցելու համար մրցավարը ցույց տվեց 11 մետրանոցի նշակետը: Հարվածն անվրեպ իրացրեց Կարեն Բարսեղյանը: Այնուհետև իր գրագետ խաղով աչքի ընկավ Արարատ Հարությունյանը: Անկյունայինի խաղարկումից հետո պորտուգալացի պաշտպանների հետ պայքարում նա հաղթող դուրս եկավ և գլխի հարվածով խփեց անպատասխան գոլ: Թվում էր, թե հավասար արդյունքը կպահպանվի, և հայ ֆուտբոլիստները պատիվով դուրս կգան ուժեղ մրցակցի հետ մրցապայքարից, սակայն Դանին խաղավարտից 6 րոպե առաջ շեշտակի հարվածով հաղթանակ բերեց Պորտուգալիայի երիտասարդական հավաքականին 4-3:

Թիմերի կազմերում լավագույն խաղացողներ ճանաչվեցին 2-ական գոլի հեղինակ դարձած Դանին և Բարսեղյանը:

ԱՐՄԵՆ ԴԱՎԹՅԱՆ

ՊՈՍՏ

Անդրե Աղասին հեռացվեց խաղահրապարակից

ԳՐԻԳՈՐ ԱՍԻՐՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

1991 թ-ից ի վեր Անդրե Աղասին չէր մասնակցել Ինդիանապոլիսի մրցաշարին, որը մտնում է ATP Tour-ի ծրագրի մեջ և օժտված է 1 մլն 40 հազար դոլար մրցանակային հիմնադրամով: Օլիմպիական նոր չեմպիոնը Ցինցինատիի մրցաշարը շահելուց անմիջապես հետո Ինդիանապոլիսի ATP Tour-ի ղեկավարներից մեկին ու բանակցելուց հետո մոտեցավ Աղասին և ասաց, որ նա մրցումներից հեռացված է: 10 րոպե շարունակ մարզադաշտում հավաքված 8 հազար մարզասերները, որոնց մեծ մասը Աղասու երկրպագուներն էին, սուլելով ու բարկանալով, բողոքում էին: Բայց որոշումն արդեն կայացված էր, և Աղասին ստիպված էր թողնել մրցադաշտը.

Մրցաշարի իր երկրորդ մրցախաղում ուժերը չափում էր կանադացի Դանիել Նեստորի հետ, որին ընդամենը 30 րոպեում 6-1 հաշվով հաղթել էր առաջին սեթում: Երկրորդում կանադացին 1 միավորով առջևում էր, երբ Աղասու հարվածած գնդակներից մեկը դաշտից դուրս ընկավ: Մրցավարը՝ ամերիկացի Դանա Լո Կոնտոն միավորը շնորհեց կանադացուն: Մրցավարի որոշումը համարելով սխալ, զայրացած Աղասին գրպանից հանեց մեկ ուրիշ գնդակ և մեծ ուժով այն դաշտից դուրս նետեց: Ball abuse, warning, Mister Aghasi, խոսափողով հայտարարեց մրցավարը, այդպիսով զգուշացնելով Աղասուն: Հայ թենիսիստը, շրջվելով մրցավարի կողմը, գոռաց. Fuck you, Dana: Մրցավարը հրավիրեց... Չգացվում էր, որ ATP Tour-ի ներկայացուցիչը գոռում էր իր որոշման համար: Նա կատաղած մեջ էր: Բայց զանգահարելով ATP Tour-ի սպորտի տնօրեն Մարկ Միլլզին, վերջինս ասաց, որ որոշումը փոխել արդեն ուշ է: «Նման խոսքեր ես հազար անգամ ասել եմ մարզադաշտերում, և երբեք դրա համար ինձ չեն հանել մրցումներից: Ես օրենքների, մի զգուշացման համար տուգանք է վճարվում: Այնպես որ, այս որոշումն անօրեն է», լրագրողների համար կազմակերպված մամուլի ասուլիսում հայտարարեց Անդրե Աղասին:

1990 թ. Ավստրալիայի բաց առաջնությունում Ջոն Մաքինրոյը նույն խոսքերի համար հեռացվեց մրցումներից 1/8 եզրափակիչում:

օրվա հետքերով

ՇՐՋԱՆ

Սեպտեմբերի 6-ին Գրոզնիում շքերթ... Դուդաևի մասնակցությա՞մբ

Օգոստոսի 30-ին Մոսկվայից հատուկ չվերթով Դաղստանի մայրաքաղաք Մախաչկալա ժամանեց ՌԴ անվտանգության խորհրդի քարտուղար Ալեքսանդր Լեբեդը: Առաքելության նպատակը հայտնի է. շարունակել բանակցությունները Ասլան Մասխադովի հետ և արդեն մինչև սեպտեմբերի 6-ը ապահովել շոշափելի տեղաշարժ: Հիշեցնենք, որ Իչկերիա հանրապետության անկախության օրը Գրոզնիում նախատեսված է անցկացնել չեչենական զինուժի աննախադեպ հիփ-շքերթ: Բնականաբար անհրաժեշտություն է զգացվում բանակցությունների ընթացքը դարձնել անընդմեջ: Գլխավոր հարցերի շուրջ կողմերը դեռ չեն եկել ընդհանուր հայտարարի: Հակառակ պաշտոնական լրատվության, ակնհայտ է, որ օրեցօր աճում է դժգոհությունը թե Մասխադովի, թե Լեբեդի հանդեպ, ընդ որում, ինչպես Ռուսաստանում, այնպես էլ, մասնավորապես, Չեչնիայում: Չեչենական ուժերը անհանդուրժելի են համարում թիվ 501 և 520 դաշնակցային զորքերի և բրիգադների մնալը Չեչնիայում: Չեչեն սպաները չեն կարող համակերպվել ստորագրվելիք պայմանագրի այն կետերի հետ, որով նախատեսված է հանրապետությունում պահել որոշ քանակությամբ մարդ, անորոշ ապագայում քննարկել Չեչնիայի կարգավիճակի հիմնախնդիրը և հանրապետությանը տալ ինքնավարություն:

Նրանք առաջ են քաշում անհապաղ հանրաքվե անցկացնելու գաղափարը, ընդ որում այնպիսի պայմաններում, երբ հանրապետությունում չի մնա ոչ մի զինվոր: Հակառակ դեպքում, չեչեն ուժերի կարծիքով, անեն մի պայմանագրի ստորագրում կապիտուլյացիայի ակտ է և արդարադատություն: ՌԴ քաղաքական, դիվանագիտական և ռազմական ուժերը դժգոհ են Լեբեդի մեղմ կեցվածքից և, ինչպես կարծում են, զիջողական և ինքնուրույն քաղաքականությունից: Ակնհայտ է, որ Լեբեդը ոչ այնքան Ռուսաստանի Դաշնության կառավարության, որքան առանձին քաղաքական գործիչների խաղաքարտն է: Ըստ ամենայնի, բանակցությունների արդյունքում նախատեսված է Չեչնիան այնուամենայնիվ պահել ՌԴ կազմում:

Դեռ պարզ չէ, թե որտեղ են ընթանալու բանակցությունները՝ Չեչնիայո՞ւմ, թե Դաղստանում: Հայտնի է միայն, որ Լեբեդն իր հետ Մախաչկալա է բերել այնպիսի առաջարկությունների փաթեթ, որը իր կարծիքով ընդունելի կլինի 2 կողմերի համար: Այդուհանդերձ, ինչպես նշեցինք, կողմերը մի բան են, շահագրգռված ուժերը՝ այլ:

Այսօր Իչկերիա հանրապետության կազմակերպված և հզոր բանակը կամ, ինչպես ասում են, չեչեն գրոհայինները, տնօրինում են իրենց երկրի գրեթե ողջ տարածքը: Գուդերմես և Խոշկելդի, Նովոգրոզնենսկոյե և Վերխնի Գերզել բնակավայրեր, որոնք ընդամենը 1 ամիս առաջ գնդակոծվում էին հակամարտող երկրների բանակների կողմից: Սովորովկա գյուղում, որտեղ 20 օր առաջ մահացան ավելի քան 300 ռուս զինվորներ, այսօր կարելի է տեսնել առևտրի սեղանիկներ: Իհարկե, հիմնահատակ կամ կիսավեր տների ներքո Գերզելում դեռ կանգուն է դաշնակցային ուժերի ռազմական հենակետը: Այն երբեք չի գնդակոծվել, քանզի վերածվել է կոմերցիոն կենտրոնի: Այն զինամթերք է վաճառում չեչեններին և համարվում է նրանց դաշնակիցը: Վճարելով համապատասխան գումար կարող ես նույնիսկ պատվիրել ռմբակոծություն ցանկացած ուղղությամբ: Ինչ խոսք, Դաղստանի տարածքով և ուրիշ ճանապարհներով Չեչնիան ինքն է կարգում տարբեր տեսակի զենք: Այնուամենայնիվ օգտագործվող զինամթերքի մեծ մասը ձեռք է բերվել առևտրային գործընկերներից՝ ռուս սպաներից:

Վերջիններս, ի դեպ, դժգոհ են Լեբեդի խաղաղարար գործունեությունից, քանի որ վտանգի տակ է իրենց բիզնեսը:

Գերիների փոխանակությամբ զբաղվող շտաբի պետ Օմար Ջավդաևը լավ հարաբերությունների մեջ է ինչպես Իչկերիայի գլխավոր հրամանատարության, այնպես էլ ռուս զինվորների հետ: Նրանց ուղեկցությամբ այցելեցինք Գերզելի ռուս սպաներին: Ջավդաևից նրանք խնդրում են թերթ և հաց: Ջավդաևի համոզվածությամբ, այսօր, երբ Գրոզնիում շրջափակման մեջ են շուրջ 7 հազար ռուս զինվորներ և զգալի թվով ռազմական տեխնիկա, երբ չեչենները կարող են քշել ռուսներին մինչև Մոզդոկ, ՌԴ ղեկավարությունն ստիպված է նստել բանակցությունների սեղանի շուրջ: Սակայն նրանց և դաշտային սպաների կարծիքով չեչենները չպիտի արձագանքեին այդ նախաձեռնությանը, քանի որ ակնհայտ է, որ չի քննարկվելու հանրապետության կարգավիճակի հիմնախնդիրը:

Չեչենական գյուղերում տների վերանորոգում չեմ տեսնի, որովհետև բնակչությունը համոզված չէ պատերազմի արագ ավարտի մեջ: Որևէ բանակցություն չի կարող փոխարկել գոյություն ունեցող արմատային հակասությունները:

Սեպտեմբերի 6-ին Գրոզնիում շքերթ է: Օմար Ջավդաևի վկայությամբ շքերթին ներկա կլինի նաև Ջոխար Դուդաևը:

ԱՐԹՈՒՐ ՂԱԶԻՆՅԱՆ,
Մախաչկալա (Դաղստան)-Գերզելի շրջան (Չեչնիա)

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանում Եգիպտոսի Արաբական Հանրապետության դեսպանությունը հայտարարում է մրցույթ քարտուղարուհու թափուր տեղի համար: Ցանկացողները կարող են մինչև ս. թ. սեպտեմբերի 5-ը ներկայացնել հետևյալ փաստաթղթերը:

1. Տեղեկանք կրթության մասին:
2. Ինքնակենսագրություն:
3. Աշխատանքային գործունեության վերաբերյալ տեղեկանք (եթե կա):
4. Երկու լուսանկար:

Թեկնածուն պետք է բավարարի հետևյալ պահանջները՝

1. Հայերեն լեզվի կատարյալ տիրապետում (կարդալ, գրել, թարգմանել):
2. Անգլերեն կամ ֆրանսերեն լեզվի տիրապետում:
3. Ռուսերեն լեզվի իմացություն:
4. Համակարգչով աշխատելու և գրամեքենայով մեքենագրելու հմտությունները պարտադիր են:
5. Ծանոթ լինի քարտուղարուհու և գրասենյակային աշխատանքներին:

Բոլոր նրանք, ովքեր մասնակցելու են հայտարարված մրցույթին, պետք է հանձնեն բանավոր և գրավոր քննություն: Ցանկացողները կարող են դիմել հետևյալ հասցեով՝

«ՀՐԱԶԴԱՆ» հյուրանոց, 10-րդ հարկ:
Ժամը 9-ից մինչև 17-ը:

ԱՅԱՔՍ

ՍՊ ընկերությունը

հրավիրում է Ձեզ օգոստոսի 31-ից սեպտեմբերի 14-ը կատարել անմոռանալի ճանապարհորդություն ուղիղ չվերթով

ԵՐԵՎԱՆ-ԿԱՀԻՐԵ-ԵՐԵՎԱՆ

Կահիրե	2 գիշեր
Խուրգադա	5 գիշեր (հանգիստ Կարմիր ծովի ափին)
Պորտ-Սաիդ	2 գիշեր
Ալեքսանդրիա	5 գիշեր

Էքսկուրսիոն ծրագիր Կահիրեում:
Սնունդը՝ օրը 2 անգամ:
Ուղեգրի արժեքը՝ 865 $ համարժեք դրամով:
Մինչև 12 տարեկան երեխաների՝ 550 $ համարժեք դրամով:

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ – սեպտեմբերի 9–15-ը
Ուղեգրի արժեքը՝ 900 $ համարժեք դրամով:

«ԱՅԱՔՍ» ՍՊԸ ցանկանում է Ձեզ հաճելի ճանապարհորդություն

ԵՐԵՎԱՆ, ՊՈՒՇԿԻՆԻ 43Ա, ՀԵՌ. 53-15-73, 53-88-45

Խորվաթիան շարունակում է ճնշել իր սերբերին

30 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Խորվաթիայի իշխանությունները, չնայած ՄԱԿ-ի նախազգուշացմանը, շարունակում են խախտել հանրապետությունում ապրող սերբերի իրավունքները: ՄԱԿ-ի գլխավոր քարտուղար Բուտրոս Ղալիի զեկույցում ասվում է, որ Խորվաթիայում ապրող սերբերը դարձել են ահաբեկչական գործողությունների և այլ հարձակումների զոհեր, ընդ որում խորվաթական ոստիկանությունը չի ձերբակալել հարձակումների և կողոպուտների մասնակիցներին: Բուտրոս Ղալին նշել է, որ խորվաթական հարձակումի հետևանքով Կրաինայից փախած 200 հազար սերբերից վերադարձողների թիվը 10 հազարի չի հասնում: Խորվաթիան նաև ձերբակալության օրդերներ դուրս չի գրել Միջազգային դատարանի կողմից պատերազմական հանցագործությունների մեջ մեղադրվող անձանց համար:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Ալի Խալիլին կորցրել է անձնագիրը և փոքրիկ պայուսակը: Գտնողին կտրվի դրամական պարգև:

Զանգահարել՝
53-26-69, 56-00-08:

ՀՐԱՎԻՐՈՒՄ ԵՄ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ

կոշիկի որակյալ ձևարարի:

Կգնեմ կոմպրեսոր
6-8 մթն. ճնշ.

Հեռախոս՝ 57-26-81

«ԱԼՅԱՆՍ» ՍՊԸ առաջարկում է

1. Օֆսեթային թուղթ ռուլոնով լայն. 84 սմ 68 գր. մ. քռ գինը՝ 1 տ- 1450 դոլար Կանադայի արտադրանք
2. Ստվարաթուղթ կավճապատված 300 գր. մ. քռ. թերթերով՝ 70x100 սմ 1 կգ- 573 դր.
Ստվարաթուղթ կավճապատված 300 գր մ. քռ. ռուլոնով՝ լայն. 70 սմ 1 կգ- 568 դր.

Հեռ. 52 16 00, 58 99 49, 52 93 90
Հասցե Տպագրիչների 9, 35/36

Ամերիկայի Միացյալ Նահանգների դեսպանատունը

Հայաստանի ձեռներեցներին հրավիրում է մասնակցելու երկժամյա սեմինարի, դեսպանատան կոմերցիոն ծառայության կողմից անցկացվող արտահանման և ներմուծման կոմերցիոն ծրագրերին ծանոթանալու նպատակով:

Ծրագրում

- ծանոթացում դեսպանատան կոմերցիոն ծառայության ֆունկցիաների հետ
- գործընկերների/ներդրողների և արտահանողների որոնում
- կոմերցիոն առաջարկություններ ԱՄՆ-ից
- ՍԱԲԻՏ բիզնես-վերապատրաստման ծրագիր
- այցելություն դեսպանատան կոմերցիոն գրադարան

Սեմինարը տեղի կունենա ուրբաթ օրը, 1996 թ. սեպտեմբերի 6-ին, դեսպանատան շենքում,
Հասցեն՝ Մարշալ Բաղրամյան 18: Սկիզբը՝ ժամը 15:00-ին:

Հետաքրքրված անձանց անհրաժեշտ է մինչև սեպտեմբերի 4-ը զանգահարել 524661 կամ 520791 հեռախոսահամարներով և խնդրել, որպեսզի միացնեն դեսպանատան կոմերցիոն բաժնի հետ: Սեմինարի մուտքը միայն անձնագրի, վարորդական իրավունքի կամ անձը հաստատող այլ վկայականի ներկայացմամբ:

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* և *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

«Հայաստան» հրատարակչության տպարան, Երևան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Պատվեր 69149. Պատվեր 2174. Տպաքանակը 4000. Ստորագրված է տպագրության 30. 08. 1996. Գինը 75 դրամ